

3° ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΑΟΥΣΑΣ
ΟΜΑΔΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Σχ. έτους 1999 – 2000

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ
ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΣ

Επιμέλεια: Νίκος Κύρου, Ολυμπία Τσίτση

ΝΑΟΥΣΑ
2005

*« Μπορείς να δώσεις στα παιδιά την αγάπη σου, όχι όμως
και τις ιδέες σου, γιατί ιδέες έχουν δικές τους»*

Gibran

**Πρόλογος του Ημερολογίου 2000
από τον Σεβ. Μητροπολίτη
Βεροίας & Ναούσης
κ. Παντελεήμονα**

T

ο ημερολόγιο της Ομάδος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του 3^{ου} Γυμνασίου Ναούσης αποτελεί χρόνια τώρα μια από τις πολλές και αξιέπαινες πρωτοβουλίες της. Η ομάδα, γνωστή από τις ποικίλες δραστηριότητές, δραστηριότητες που επαινήθηκαν και βραβεύτηκαν επανειλημμένα από πολλούς και σημαντικούς φορείς και οργανισμούς, συνεχίζει να εργάζεται σιωπηλά και αθόρυβα, με τόλμη όμως και υπευθυνότητα, με σκοπό να αφυπνίσει την ευαισθησία και το ενδιαφέρον όλων μας, και κυρίως των νέων παιδιών, για ένα θέμα ζωτικής σημασίας για το παρόν και το μέλλον μας: για το περιβάλλον.

Θεματικός άξονας του φετινού ημερολογίου είναι οι Ναοί της Νάουσας, οι Ναοί και τα παρεκκλήσια μέσα στην όμορφη και ιστορική πόλη μας, αλλά και τα εξωκκλήσια, που μαζί με το μοναστήρι του έξω Προδρόμου περιβάλλουν προστατευτικά την πόλη μας. Οι έξι ενοριακοί Ναοί, τα επτά παρεκκλήσια, τα επτά εξωκκλήσια και το μοναστήρι του Προδρόμου αποτελούν όχι μόνο δείγματα της ευσέβειας των Ναουσαίων και της αγάπης τους προς τον Θεό και τους Αγίους, αλλά και το ιερό μας περιβάλλον, που μας αναπαύει, μας τροφοδοτεί ψυχικά, μας προσφέρει το οξυγόνο του ουρανού, το ιερό περιβάλλον, που είναι ταυτόχρονα και το καταφύγιό μας στις δύσκολες ώρες.

Με επιμέλεια και φροντίδα οι μαθητές και οι μαθήτριες της ομάδας περιβαλλοντικής εκπαίδευσης συνέλεξαν

στοιχεία για την ιστορία των Ιερών αυτών Ναών και τα παρουσιάζουν με καλαισθησία στο φετινό ημερολόγιο, θυμίζοντάς μας την ευλογία που έχουμε να περιβαλλόμαστε από τόσους πολλούς Ιερούς Ναούς, Ναούς που κοσμούν και αγιάζουν την πόλη και την περιοχή μας. Μας θυμίζουν όμως και κάτι ακόμη: το χρέος μας για την προστασία και τη συντήρηση των Ιερών μας Ναών αλλά και την απουσία ενός Ναού αφιερωμένου στον Όσιο Θεοφάνη, με την προτροπή του οποίου κτίστηκαν, όπως αναφέρει η ιστορία, οι πρώτοι Ναοί στην πόλη μας, πριν από τη μεγάλη καταστροφή του 1822.

Η ιδέα της προβολής των Ιερών Ναών της Ναούσης είναι, ασφαλώς, ιδιαίτερα επιτυχημένη και όσοι συνέβαλαν στην υλοποίησή της, μαθητές και καθηγητές, αξίζουν τα θερμά μας συγχαρητήρια, αξίζουν την υποστήριξή μας στις ευγενείς τους προσπάθειες, για να γίνει το περιβάλλον, φυσικό και ιστορικό, πιο οικείο σε όλους μας, για να το αισθανθούμε σαν ένα κομμάτι του εαυτού μας και να συμβάλουμε με κάθε τρόπο στη διατήρησή του.

Ο Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας Παντελεήμων.

Η Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του 3ου Γυμνασίου Νάουσας

ΟΜΑΔΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚ- ΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ 3ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΝΑΟΥΣΑΣ

Η Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του 3ου Γυμνασίου Νάουσας άρχισε να λειτουργεί το σχολικό έτος 1986 – 87. Μέχρι σήμερα ασχολήθηκε με τα παρακάτω προγράμματα:

- Σχ. Χρονιά 1986 – 87: Γνωριμία με το περιβάλλον της Νάουσας.
- Σχ. Χρονιά 1987 – 88 : Η Γεωργία στη Νάουσα.
- Σχ. Χρονιά 1988 – 89: Το νερό – Τα παλιά σπίτια της Νάουσας.
- Σχ. Χρονιά 1989 – 90: Οι Βιομηχανίες της Νάουσας.
- Σχ. Χρονιά 1990 – 91: Δρόμοι – πλατείες – συνοικίες της Νάουσας.
- Σχ. Χρονιά 1991 – 92: Βέρμιο, το βουνό μας.
- Σχ. Χρονιά 1992 – 93: Τα παραδοσιακά σπίτια της Νάουσας.
- Σχ. Χρονιά 1993 – 94: Δενδροκαλλιέργεια – Αμπελοκαλλιέργεια στη Νάουσα.
- Σχ. Χρονιά 1994 – 95: Υγρότοποι της Νάουσας.
- Σχ. Χρονιά 1995 – 96: Άλση και πάρκα της Νάουσας.
- Σχ. Χρονιά 1996 – 97: Εκτροφείο θηραμάτων Νάουσας.
- Σχ. Χρονιά 1997 – 98: Το σχολείο μας.
- Σχ. Χρονιά 1998 – 99: Σπάνια και απειλούμενα ζώα της πατρίδας μας.
- Σχ. Χρονιά 1999 – 2000: Οι Εκκλησίες της Νάουσας.
- Σχ. Χρονιά 2000 – 2001: Υγρότοποι της πατρίδας μας.
- Σχ. Χρονιά 2001 – 2002: Βότανα και αγριολούλουδα του Βερμίου.
- Σχ. Χρονιά 2002 – 2003: Νερό πηγή ζωής.
- Σχ. Χρονιά 2003 – 2004: Μήλο μου κόκκινο.
- Σχ. Χρονιά 2004 – 2005: Αγιανικόλας και Αράπιτσα.

Παράλληλα εφαρμόζονται προγράμματα ανακύκλωσης χαρτιού και αλουμινίου.

Με τα προγράμματα αυτά δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να πλησιάσουν και να αγαπήσουν το περιβάλλον και την πόλη τους, να δημιουργήσουν, να πάρουν πρωτοβουλίες, να προτείνουν λύσεις και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, χωρίς το άγχος του βαθμού και της απουσίας.

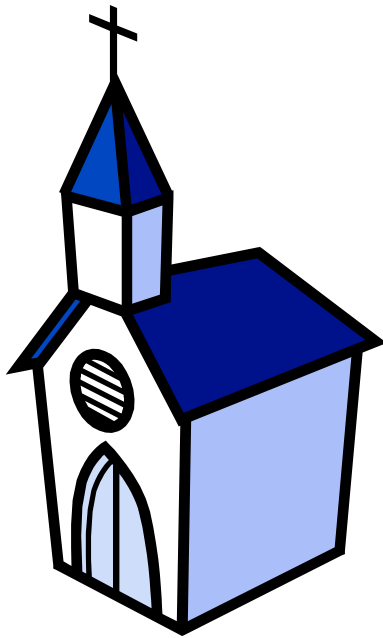
Πολλές από τις παραπάνω εργασίες τυπώθηκαν σε φυλλάδια και παρουσιάστηκαν σε σεμινάρια και συναντήσεις Π.Ε. Το πρόγραμμα « Δρόμοι – πλατείες – συνοικίες της Νάουσας» βραβεύτηκε από την ΟΥΝΕΣΚΟ με το βραβείο Earth day 1990. Ήδη από το 1989 το 3ο Γυμνάσιο ανήκει στα Συνεργαζόμενα σχολεία της ΟΥΝΕΣΚΟ. Επίσης η Ομάδα ΠΕ συνεργάζεται με πολλές Ελληνικές και ξένες περιβαλλοντικές οργανώσεις, καθώς και με το Δήμο Νάουσας, το Δασαρχείο, επιστήμονες και άλλους φορείς της περιοχής.

Η Ομάδα ΠΕ του 3ου Γυμνασίου Νάουσας αποτελεί πρότυπο σε πανελλήνια κλίμακα, γι' αυτό έτυχε ευνοϊκών σχολίων από τα μέσα ενημέρωσης και επιλέχτηκε από το Υπουργείο Παιδείας για την παρουσίαση του προγράμματός της σε ξένους εκπαιδευτικούς, οι

οποίοι επισκέφθηκαν τη χώρα μας το 1993 και 2001 στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού προγράμματος ARION. Παράλληλα με την Ομάδα ΠΕ λειτούργησε και η Ομάδα Αγωγής Καταναλωτή, η οποία συμμετέχοντας από το 1996 στον Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό Νέου Καταναλωτή απέσπασε τέσσερα βραβεία . Ακόμη από το 1990 εκδίδεται η δίμηνη εφημερίδα της Ομάδας ΠΕ «Παλμοί της Νεολαίας», η οποία βραβεύτηκε από το Ίδρυμα Προαγωγής Δημοσιογραφίας Α. Μπότση με το Α' πανελλήνιο Βραβείο και πήρε Έπαινο στο Διαγωνισμό Μαθητικών Εντύπων της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ. Τέλος η Ο. Π. Ε. βραβεύτηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης, από το Υπουργείο Μακεδονίας, από τη Μητρόπολη Βεροίας και Ναούσης, από το Δήμο Νάουσας, από την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και άλλους φορείς.

Πρόγραμμα Π.Ε. Σχ. έτους 1999 - 2000
"Οι Εκκλησιές της Νάουσας"

T

ο πρόγραμμα ΠΕ σχ. έτους 1999 – 2000 ξεκίνησε το Σεπτέμβριο του 1999. Σ' αυτό συμμετείχαν οι καθηγητές:

- Νικόλαος Κύρου (Υποδιευθυντής – Γεωλόγος) ως Συντονιστής του προγράμματος.
- Τσίτση Ολυμπία (Θεολόγος), ως βοηθός στις δραστηριότητες καθώς και στη συγγραφή και διόρθωση των κειμένων.
- Βιργινία Γιογλή (Φιλολόγος) ως βοηθός στην έκδοση εφημερίδας (διόρθωση κειμένων).
- Μαρία Λίτου (αγγλικών) για την μετάφραση κειμένων και στην αλληλογραφία της ΟΠΕ με την ΟΥΝΕΣΚΟ.
- Επίσης στις εκδρομές – εξορμήσεις της Ομάδας ΠΕ συμμετείχαν και οι καθηγητές: Απόστολος Μπατοής, Κώστας Σπορέλας κ.λ.π.

Στην ομάδα συμμετείχαν περισσότεροι από 40 μαθητές και μαθήτριες από όλες τις τάξεις και τα τμήματα του σχολείου. Οι συναντήσεις της Ομάδας γίνονται σε ώρες εκτός μαθημάτων, τακτικά κάθε Τρίτη και πολλά Σαββατοκύριακα και αργίες.

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε πολλές μικρότερες ομάδες και κάθε ομάδα ανέλαβε τη συγκέντρωση υλικού και πληροφοριών για μια εκκλησία, καθώς και την κατασκευή σχετικού ταμπλό με κείμενα, φωτογραφίες κ.λ.π. Επίσης λειτούργησαν οι ομάδες: Φωτογραφίας, συλλογής υλικού, συνεντεύξεων, εφημερίδας, ορχήστρας, κατασκευών, ανακύκλωσης χαρτιού - αλουμινίου κ.λ.π.

Η ενημέρωση των μαθητών κατ' αρχάς περιελάμβανε συναντήσεις με ειδικούς, προβολές και ανάγνωση κειμένων σχετικών με τις εκκλησίες. Ακολουθούσε συζήτηση και συμμετοχή των μαθητών σε εργασίες, συμπλήρωση ερωτηματολογίων, παιχνίδια κ.λ.π. Επίσης η Ομάδα ΠΕ είχε τακτική συνεργασία με το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νάουσας, το Δήμο Νάουσας, τη Μητρόπολη, τις εκκλησίες και τους ιερείς της Νάουσας, το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων και πολλές περιβαλλοντικές οργανώσεις (WWF, Αρκτούρος, Μουσείο Γουλανδρή, Εταιρείες προστασίας του περιβάλλοντος κ.λ.π.) απ' όπου συγκέντρωσε πολύτιμο ενημερωτικό υλικό (φυλλάδια, χάρτες, αφίσες).

Τα παιδιά της ομάδας έκαναν δημοσκοπήσεις στο σχολείο, στις εκκλησίες, επίσης πήραν συνεντεύξεις από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Βεροίας και Ναούσης κ. Παντελεήμονα, το Δήμαρχο Νάουσας, τον γεωπόνο κ. Α. Χατζηβασιλειάδη κ.λ.π., που δημοσιεύτηκαν στη μαθητική μας εφημερίδα ΠΑΛΜΟΙ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ.

Ακόμη πραγματοποιήθηκαν σε ημέρες αργιών πολλές επισκέψεις σε περιοχές με ιδιαίτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον.

- Στις 21 Δεκεμβρίου 1999 η Ομάδα επισκέφθηκε το Κέντρο Ενημέρωσης Δέλτα Αξιού, όπου οι μαθητές ξεναγήθηκαν στο Δέλτα και ενημερώθηκαν από ειδικούς για τον υγρότοπο και τη σημασία του.

□ Την άνοιξη του 2000 η ΟΠΕ επισκέφθηκε το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νάουσας, όπου ενημερώθηκε και συμμετείχε σε πρόγραμμα ΠΕ σχετικό με το ΒΕΡΜΙΟ.

□ Την άνοιξη του 2000 επίσης πραγματοποιήθηκε

2ήμερη εκπαιδευτική εκδρομή στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη όπου οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να γνωρίσουν από κοντά περι-

οχές με ιδιαίτερο φυσικό ενδιαφέρον όπως τη λίμνη Κερκίνη, τα στενά του ποταμού Νέστου, τον ποταμό Έβρο κ.λ.π. και να κάνουν πάνω σ' αυτά εργασίες που δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα του σχολείου.

□ Επίσης η Ο.Π.Ε. συμμετείχε στις εκδηλώσεις του Δήμου Νάουσας και του ΚΠΕ για την «Ημέρα χωρίς αυτοκίνητο» και για την παγκόσμια ημέρα Περιβάλλοντος.

Μετά από κάθε εκπαιδευτική εκδρομή ακολουθούσαν εργασίες των μαθητών με το υλικό που συγκεντρώθηκε (κείμενα , ταμπλό με φωτογραφίες κ.λ.π.) και ανάλογες δημοσιεύσεις στην εφημερίδα ΠΑΛΜΟΙ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ της Ομάδας ΠΕ..

Για την ενημέρωση των μαθητών και του κόσμου η Ο. Π. Ε. πραγματοποίησε τις παρακάτω εκδόσεις:

➤ 16σέλιδο ημερολόγιο τοίχου του 2000 με κείμενα και φωτογραφίες σχετικές με τις εκκλησίες της Νάουσας. Το ημερολόγιο πρόλογισε ο Μητρο-

πολίτης Βεροίας και Ναούσης κ. Παντελεήμων.

➤ Το παρόν φυλλάδιο.

➤ 4 τεύχη της εφημερίδας «Παλμοί της Νεολαίας». Η εφημερίδα διανέμεται δωρεάν σ' όλους του μαθητές του σχολείου και αποστέλλεται σε περισσότερους από 100 φορείς – σχολεία κ.λ.π. σ' ολόκληρη την Ελλάδα.

➤ Για τις γιορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα οι μαθητές της Ομάδας ΠΕ φιλοτέχνησαν ευχετήριες καρτούλες και τις έστειλαν σε φορείς – σχολεία και φίλους που συνεργαζόμαστε.

➤ Οι μαθητές κατασκεύασαν ταμπλό με φωτογραφίες και κείμενα από τις δραστηριότητες της ομάδας και μαζί με αφίσες διακόσμησαν τους τοίχους του σχολείου.

Επίσης η Ομάδα ΠΕ οργάνωσε σε συνεργασία με το Δήμο Νάουσας πρόγραμμα συλλογής ανακυκλώσιμου χαρτιού και αλουμινίου, απονέμοντας δώρα στους μαθητές που συμμετέχουν.

Στο τέλος της σχολικής χρονιάς πραγματοποιήθηκε εκδήλωση στην οποία παρουσιάστηκε το πρόγραμμα ΠΕ στους μαθητές και τους καλεσμένους μας.

Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί της Νάουσας ΕΡΓΑΤΙΚΟΣ και ΝΑΟΥΣΑ φιλοξένησαν σε εκπομπές τους το προεδρείο της Ομάδας, που παρουσίασε το πρόγραμμα και της δραστηριότητες της ΟΠΕ.

Η χρονιά αυτή ήταν γεμάτη με βραβεύσεις. Το Μάιο του 2000 η εφημερίδα της ΟΠΕ «Παλμοί της Νεολαίας» βραβεύτηκε από την εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», η ομάδα Αγωγής Καταναλωτή βραβεύτηκε στον Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό Νεαρού καταναλωτή, τα παιδιά του 3^{ου} Γυμνασίου πήραν την πρώτη θέση στο τηλεπαιχνίδι γνώσεων της ΕΤ3 «Αταξίες» και κέρδισαν ένα ταξίδι στη Σκόπελο. Τέλος η Θεατρική Ομάδα ανέβασε με μεγάλη επιτυχία την κωμωδία του Α. Σακελλάριου «Ο θάνατός σου η ζωή μου». Για όλες αυτές τις επιτυχίες το 3^ο Γυμνάσιο τον Ιούνιο του 2000 τιμήθηκε από τη Μητρόπολη Βεροίας και Ναούσης στα πλαίσια των «ΠΑΥΛΕΙΩΝ»

Τέλος οι καθηγητές και μαθητές της Ομάδας συμμετείχαν στις καρναβαλικές εκδηλώσεις του Δήμου Νάουσας και σε πολλές συνεστιάσεις (κοπή βασιλόπιτας, στις εκδρομές κ.λ.π.) .

Η επιτυχία του φετινού προγράμματος ΠΕ οφείλεται σε μεγάλο μέρος στην εργατικότητα των συμμετεχόντων μαθητών και καθηγητών καθώς και την αμέριστη βοήθεια του Διευθυντή του σχολείου κ. Γεωργίου Τάκη, του Συλλόγου των καθηγητών, του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων, του Υπεύθυνου ΠΕ του Νομού κ. Χρ. Γούλα, των συνεργαζόμενων περιβαλλοντικών οργανώσεων, της Μητρόπολης Βεροίας και Ναούσης, του Δήμου Νάουσας, του ΚΠΕΚ Νάουσας, των τοπικών Μέσων ενημέρωσης (Ραδιοφωνικών Σταθμών – εφημερίδων) και των πολλών φίλων της Ομάδας .

Οι Εκκλησιές Της Νάουσας

Η

πόλη της Νάουσας με την πλούσια πολιτιστική και θρησκευτική παράδοση, υπάγεται εκκλησιαστικά στην Ιερά Μητρόπολη Βέροιας, Νάουσας και Καμπανίας και διαθέτει 6 ενοριακούς ναούς, 7 παρεκκλήσια και 7 εξωκλήσια. Οι ναοί της είναι μνημεία σημαντικά, άλλα εντυπωσιακά και άλλα απέριττα και φτωχικά. Κάποιοι απ' αυτούς αναφέρονται σε γεγονότα που σχετίζονται με τη ζωή του Χριστού και της Παναγίας (Μεταμόρφωση, Κοίμηση της Θεοτόκου, Ευαγγελισμός) και άλλοι σε πρόσωπα Αγίων (Άγιος Μηνάς, άγιος Γεώργιος και Άγιος Δημήτριος).

Ο μεγαλύτερος σε έκταση Ναός είναι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο κέντρο της πόλης. Ανηγέρθηκε το 1833 από τον Πέτρο γιο του Χατζηπαπά Αναστασίου. Ανήκει στον τύπο της Τρίκλιτης κεραμοσκεπούς βασιλικής και σ' αυτόν φυλάσσεται η κέρα του πολιούχου Αγίου Θεοφάνη. Δεύτερος σε μέγεθος ναός είναι του Αγ. Γεωργίου στη ΒΑ είσοδο της πόλης, πάνω σε ύψωμα. Κατασκευάστηκε το 1842 με έσοδα από ερανικές προσφορές και ολοκληρώθηκε με συνδρομή του ευεργέτη Μπουφέλα. Είναι και αυτός ο ναός τύπου τρίκλιτης κεραμοσκεπούς βασιλικής.

Παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου είναι η Παναγιοπούλα, δηλαδή μικρή Παναγία (μικρή στο μέγεθος της εκκλησία) σε αντιδιαστολή με το Ναό της Παναγίας εντός της πόλης. Ιερά γυναικεία μονή άλλοτε, ανακαινίστηκε το 1864. Λιτό εκκλησιαστικό μνημείο, σε ρυθμό τρίκλιτης Βασιλικής με αγιογραφίες σ' όλες του τις επιφάνειες.

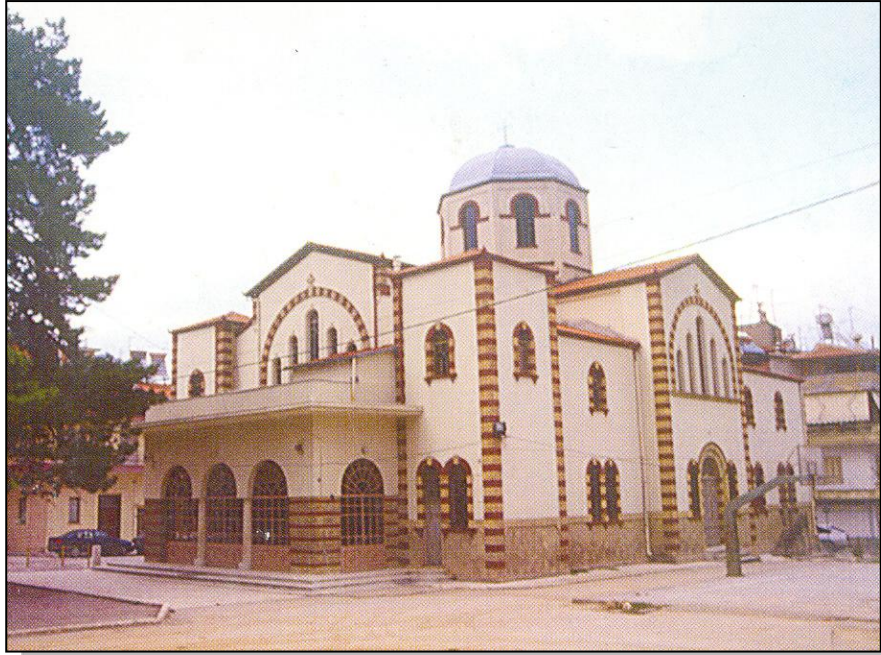
Στο κέντρο της πόλης δεσπόζει και ο Άγιος Μηνάς που θεμελιώθηκε το 1950 μετά την καταστροφή από πυρκαγιά του προηγούμενου ναού το 1948 – 49. Ο ναός ολοκληρώθηκε το 1975 με συνδρομές ενοριτών και είναι βυζαντινός σταυροειδής με τρούλο. Εντυπωσιακή είναι η αγιογράφηση που ολοκληρώθηκε εντός μιας δεκαετίας (1986 – 1996) με συνδρομές ενοριτών. Στον Άγιο Μηνά ανήκει και το παρεκκλήσι του Προδρόμου, το οποίο ανεγέρθηκε το 1715. Ικανοποιούσε τις λατρευτικές ανάγκες των ενοριτών του Αγ. Μηνά την περίοδο της καταστροφής του παλιού ναού.

Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος αποτελεί την Ιερή Μητρόπολη της Νάουσας. Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης. Χτίστηκε το 1932 από κατοίκους της Νάουσας στον ίδιο ρυθμό με τον Άγιο Μηνά και εγκαινιάστηκε το 1939. Το 1940 ένας ρώσος αγιογράφος ανέλαβε την αγιογράφηση, όμως λόγω του πολέμου έφυγε και η αγιογράφηση περιορίστηκε στον τρούλο και το ιερό (πλατυτέρα).

Ο ναός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου αρχικά ήταν παρεκκλήσι νεκροταφείου. Ανεγέρθηκε το 1909 από τον Γεώργιο Κύρτση σε μνήμη της συζύγου του Ελισάβετ. Ο σύγχρονος ναός ανεγέρθηκε το 1991, ανοικοδομήθηκε με συνδρομή των φιλοχρίστων Ναουσαίων και με επιμέλεια του ιερέα Δημ. Κουτσουπιά. Εγκαινιάστηκε το 1994 και είναι τρίκλιτη βασιλική χωρίς τρούλο.

Ο Άγιος Δημήτριος υπήρξε ο Μητροπολιτικός Ναός της πόλης που καταστράφηκε στην επανάσταση του 1822. Πολύ αργότερα στην ίδια θέση κτίστηκε ομώνυμο ναΐδριο, το οποίο πρόσφατα καταδαφίστηκε και ανηγέρθηκε περικαλλής ναός.

**ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ**

Ο

Ιερός Ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος είναι ο μητροπολιτικός Ναός της Νάουσας. Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης δίπλα από το Σεφέρτζιο Δημοτικό σχολείο. Είναι αφιερωμένος στη Μεταμόρφωση του Χριστού και γιορτάζει στις 6 Αυγούστου.

Η απόφαση για την ανέγερσή του πάρθηκε μετά την επανάσταση του 1822. Το κτίσημό του ξεκίνησε το 1932 και περατώθηκε το 1939, οπότε και εγκαινιάστηκε. Στην ίδια θέση προϋπήρχε ομώνυμο μικρό εκκλησάκι. Όπως μαρτυρεί μια εντοιχισμένη μαρμαρίνη πλάκα τα έξοδα καλύφθηκαν από δωρεές μεταναστών Ναουσαίων στη Βοστώνη των Η.Π.Α. Συνεχώς γίνονται προσθήκες και

ανακαινίσεις του ναού. Πρόσφατα αντικαταστάθηκε το μεταλλικό κάλυμμα (κράμα χαλκού) στους τρούλους της εκκλησίας και του καμπαναριού.

Η αγιογράφηση του Ναού ξεκίνησε το 1939 από έναν ρώσο αγιογράφο, ο οποίος λόγω του πολέμου εγκατέλειψε την Ελλάδα το 1940 και έτσι αυτή περιορίστηκε μόνο στον τρούλο και το ιερό (στοιχεία του Γ. Σεζίτση). Υπάρχουν πολλές αγιογραφίες του φημισμένου Ναουσαίου Ζωγράφου Ματθαίου και πολλές αξιόλογες φορητές εικόνες.

Ο Ναός έχει ρυθμό Σταυροειδή με τρούλο. Το τέμπλο του είναι μαρμαρίνο και φέρει φορητές εικόνες.

Στον περίβολο της εκκλησίας δεσπόζει το επιβλητικό καμπαναριό με το μεταλλικό του τρούλο.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ο

Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου βρίσκεται κοντά στην είσοδο της πόλης και είναι αφιερωμένος στο Μεγαλομάρτυρα Άγιο Γεώργιο. Γιορτάζει στις 23 Απριλίου ή τη Δεύτερη ημέρα του Πάσχα (κινητή εορτή) . Καταλαμβάνει έκταση 500 τ.μ. και περιβάλλεται από αυλή με κήπο και διάφορα βοηθητικά κτίσματα.

Ο Ναός του Αγίου Γεωργίου είναι από τους παλαιότερους της Νάουσας και έχει μεγάλη ιστορία. Κτίστηκε το 1842. Είναι ο πρώτος ναός που κτίστηκε μετά την επανάσταση. Η ανέγερσή του αποφασίστηκε με φερμάνι του Σουλτάνου. Μάλιστα λέγεται ότι το καμπαναριό ξαναχτίστηκε το 1862 μετά από εμφάνιση του Αγίου στον πασά . Ίσως γι' αυτό κτίστηκε σε ρυθμό μινιάρε.

Πιστεύεται ότι στη Νάουσα προϋπήρχε μικρός ναός αφιερωμένος στον Άγιο Γεώργιο, όμως δεν γνωρίζουμε την ακριβή θέση του.

Δεν είναι γνωστά τα ονόματα του αρχιτέκτονα και όλων των δωρητών του Ναού. Όμως είναι βέβαιο ότι ο κύριος δωρητής ήταν ο Γεώργιος Μπουφέλας από

τα Λευκάδια, ο οποίος χρημάτισε και επίτροπος του Ναού. Επίσης ένα χρηματικό ποσό δωρίστηκε από το τουρκικό κράτος και άλλους πλούσιους Ναουσαίους. Είναι άγνωστο το κόστος της ανέγερσης .

Ο Ναός ανήκει στον αρχιτεκτονικό ρυθμό της τρίκλιτης Βασιλικής. Ο τρούλος είναι μεταγενέστερος, κτίστηκε περίπου πριν 70 χρόνια.

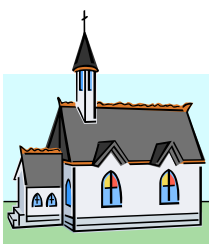

Η νεοκλασική αγιογράφηση του Ναού έγινε περίπου το 1900 από τον πατέρα του περίφημου αγιογράφου Χασιούρα, με δωρεές ενοριτών. Εικόνες άξιες αναφοράς είναι της Αγίας Αικατερίνης και της Αγίας Βαρβάρας που φιλοτεχνήθηκαν το 1843 από τον Χριστόδουλο Ματθαίο.

Το τέμπλο του Ναού ήταν αρχικά ξυλόγλυπτο, αλλά κατόπιν αντικαταστάθηκε από μαρμάρινο. Πάνω του βρίσκονται τοποθετημένες μικρές φορητές εικόνες. Κατασκευάστηκε με δωρεές των πιστών.

Κατά την προφορική παράδοση , επειδή βρέθηκαν ορισμένες μαρμαρίνες στρογγυλές πλάκες , ορισμένοι υποθέτουν ότι στην ίδια θέση προϋπήρχε αρχαίος ναός.

Δ. Τσαρνούχας , Α. Πολύζος

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Ιερός Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου βρίσκεται στο κέντρο της Νάουσας , είναι αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου και είναι περισσότερο γνωστός με την ονομασία «ΠΑΝΑΓΙΑ». Γιορτάζει στις 15 Αυγούστου.

Ο Ναός κτίστηκε το 1833 από τον Πέτρο γιο του Χατζηπαπά Αναστασίου μετά από απόφαση που πάρθηκε από τον τοπικό Μητροπολίτη και τους πιστούς της Νάουσας. Τα χρήματα που χρειάστηκαν για την ανέγερση του συγκεντρώθηκαν με προσφορές των πιστών. Τα εγκαίνια έγιναν στις 9 Οκτωβρίου 1833.

Στην ίδια θέση προϋπήρχε Ναός, ο οποίος όμως κάηκε κατά την περίοδο του «ολοκαυτώματος» της Νάουσας. Ο Ναός ανακαινίστηκε μετά την

απελευθέρωση της πόλης από τους Τούρκους, όταν ήταν μητροπολίτης Βέροιας και Ναούσης ο κ. Διονύσιος και βοήθησε ο πολιτικός μηχανικός κ. Γιαννούσης Γκίκας.

Ο Ι. Ν. της Κοιμήσεως της Θεοτόκου καταλαμβάνει συνολική έκταση 593,07 τ.μ. και περιβάλλεται από μικρό κήπο, όπου μάλιστα λειτουργεί και παιδική χαρά. Στην είσοδο υπάρχει πλακόστρωτο που κοσμείται από αιωνόβιο πλάτανο , στην ρίζα του οποίου είναι κτισμένη βρύση.

Ο ρυθμός της εκκλησίας είναι τρίκλητη Βασιλική. Η αγιογράφηση έγινε από τον Απόστολο Χασιούρα τη δεκαετία του 1960. Η αγιογράφηση της οροφής είναι παλαιότερη. Τα έξοδα της καλύφθηκαν από εισφορές των πιστών. Εικόνες ιδιαίτερης αξίας δεν υπάρχουν.

Το τέμπλο του Ναού είναι ξυλόγλυπτο και πάνω σ' αυτό υπάρχουν πολλές φορητές εικόνες. Ο Ναός διαθέτει 3 Άγιες τράπεζες σε μικρά παρεκκλήσια.

Μέσα στο Ναό φυλάσσεται σε ειδική λειψανοθήκη η κάρα του πολιούχου της Νάουσας Οσίου Θεοφάνη. Επίσης πολλές εικόνες είναι στολισμένες με επάργυρα φωτοστέφανα και χέρια, προσφορές - τάματα πιστών.

Ο Ναός διαθέτει γυναικωνίτη , ο οποίος υπήρχε και στον αρχικό Ναό.

Στο Ναό της «Παναγίας» ανήκουν τα εξωκλήσια της Αγίας Παρασκευής, του Προφήτη Ηλία, των Ταξιαρχών και το Νεκροταφείο με την εκκλησία του Αγίου Αθανασίου.

**Μπάτσαλα Γεωργία
Κουτσουφλιάνου Δέσποινα.**

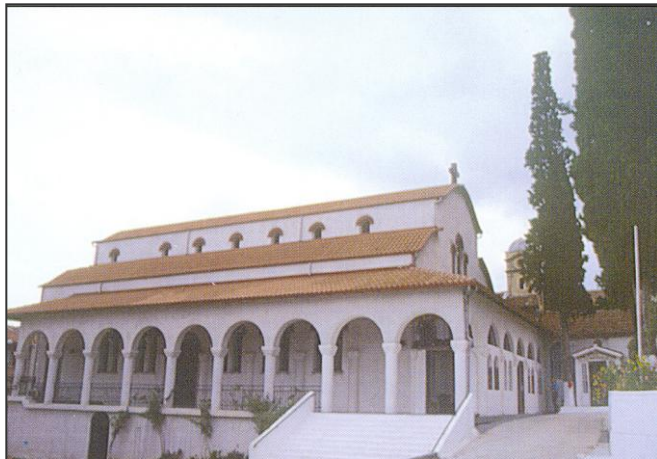

**ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ**

Ο

Ιερός Ναός της Ευαγγελίστριας βρίσκεται κοντά στην Αράπιτσα και δίπλα από το 6^ο Δημοτικό σχολείο, Είναι αφιερωμένος στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και γιορτάζει στις 25 Μαρτίου. Χτίστηκε στην περίοδο 1991 – 94 , μετά από απόφαση του Εκκλησιαστικού Συμβούλιο , το οποίο αποτελούσαν οι κ. Δ. Κοτσάμπασης, Α. Πέιος, Α. Μαυρουδής, και με εφημέριο τον ιερέα κ. Δ. Κουτσουπιά. Στη θέση όπου κτίστηκε ο νέος Ναός προϋπήρχε μικρό εκκλησάκι και Νεκροταφείο.

Το κτίσιμο του Ναού διήρκεσε 26 μήνες και έγινε πάνω σε σχέδια της πολιτικού μηχανικού κ. Μαρίας Κουτσουπιά με δωρεές των πιστών. Ενώ ο αρχικός προϋπολογισμός ήταν 40.000.000 δρχ., τελικά το κόστος της ανοικοδόμησης του Ναού υπερέβη τα 200.000.000 δρχ. Η έκτασή του είναι 350 τμ. . Ανήκει στο ρυθμό της τρίκλιτης βασιλική άνευ τρούλου.

Η αγιογράφηση του Ναού ξεκίνησε το 1996 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα από τον αγιογράφο κ. Κ. Βρούζο, με έξοδα που καλύπτονται από δωρεές των ενοριτών. Στην αγιογράφηση επικρατούν

το μπλε χρώμα με το χρυσό ως φόντο Στην κόγχη του Ιερού αγιογραφείται η Πλατυτέρα των ουρανών και πάνω από αυτήν ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου πλαισιωμένος με πρόσωπα της Π. Διαθή-

κης , βασιλείς, κριτές , η Θυσία του Αβραάμ , η καιώμενη βάτος, το κήτος του Ιωνά, οι 3 παιδιά εν καμίνω καθώς και η Θεία Μετάδοσις με τη Θεία Μετάληψη. Πρωτοτυπία παρουσιάζει η οροφή , όπου στο κέντρο αγιογραφείται ο Παντοκράτορας και δίπλα του η Λειτουργία των Αγγέλων, η ετοιμασία του Θρόνου, ο Ουρανός και οι προφήτες.

Στο ξυλόγλυπτο τέμπλο , πάνω από την Ωραία Πύλη υπάρχει Σταυρός με τον Εσταυρωμένο και δίπλα η Παναγία με τους Μαθητές. Δεξιά και αριστερά στο πάνω μέρος εικονίζονται οι Απόστολοι και κάτω η Παναγία, ο Χριστός, ο Ιωάννης ο πρόδρομος και Άγιοι.

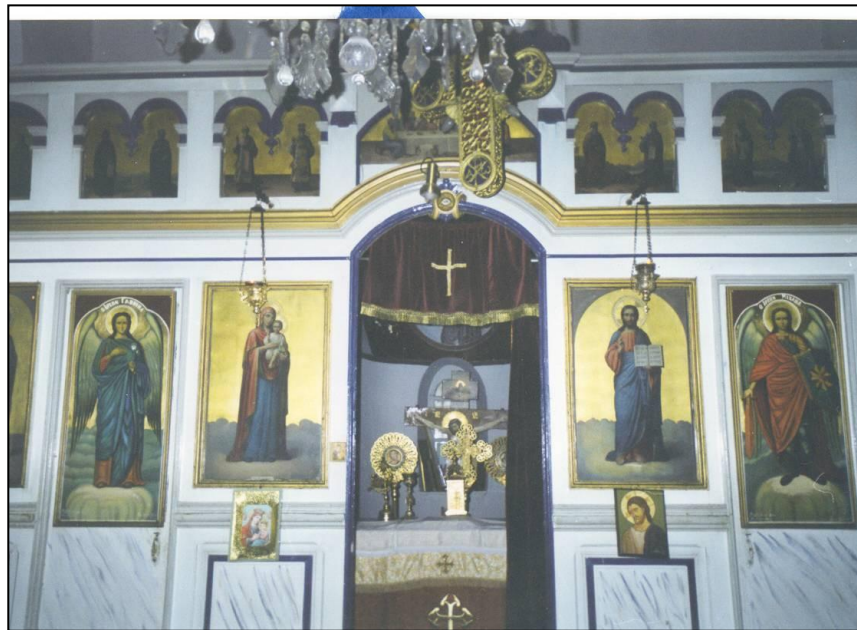
Στις καμάρες , πάνω από τους κίονες εικονίζονται Άγιοι και γεγονότα παρμένα από τη ζωή του Κυρίου π.χ. ο Ελκόμενος, η Βαϊοφόρος, η Μεταμόρφωση , η Βάπτιση, η Υπαπαντή, η Γέννηση, η Πεντηκοστή, η Ανάληψη, το Χαίρε των Μυροφόρων, η Ανάσταση, ο Επιτάφιος Θρήνος, η Σταύρωση. Στην έξοδο του Ναού , πάνω από την πόρτα εικονίζεται η κοίμηση της Θεοτόκου.

Ο Ι. Ναός στερείται άμβωνος.

Δίπλα από τον νέο Ναό διατηρείται το παλιό εκκλησάκι με επιγραφές των ευεργετών του και άλλα σημαντικά αντικείμενα.

Ο. Διαμαντίδου, Ε. Πατρόνα, Α. Τίκος, Α. Γιάγκα

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ

Ο

Ιερός Ναός του Αγίου Μηνά είναι ένας από τους μεγαλύτερους Ναούς της Νάουσας και βρίσκεται στο κέντρο της πόλης. Είναι αφιερωμένος στον Άγιο Μηνά και γιορτάζει στις 11 Νοεμβρίου. Κτίστηκε την εικοσαετία 1952 – 72 με δωρεές πιστών Ναουσαίων και κόστισε περίπου 15.000.000 δρχ. Προϋπήρχε εκκλησία με το ίδιο όνομα , η οποία καταστράφηκε ολοσχερώς κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου (18/8/47). Ο νέος Ναός εγκαινιάστηκε το 1981 επί ιερατείας π. Ιορδάνη Χατζηστυλλή και επιτρόπων Ο. Κανονίδη, Α. Παπανάνου, Α. Παπακώτα και Στ. Παπαπχίδη.

Στο αρχείο της εκκλησίας υπάρχουν σχέδια των αρχιτεκτόνων κ. Δ. Καλλιτσάντση , κ. Κ. Σταυρινού και κ. Σ. Χαμηλοθόρη, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για το κτίσιμο του ναού.

Ο Ναός καταλαμβάνει έκταση περίπου 500 τ. μ. Ο αυλόγυρός του διατέθηκε για την κατασκευή των γειτονικών Δημοτικών σχολείων και Νηπιαγωγείων. Ανήκει στο Βυζαντινό ρυθμό. Ανακαινίσθηκε το 1981 και

από το 1989 άρχισε η αγιογράφηση του , η οποία διήρκεσε 10 χρόνια και έγινε από τους Αν. Λάμπρου, Στ. Γκοσπονδίνη και Κ. Δεσπούδη. Το τέμπλο του Ναού είναι ξυλόγλυπτο, κατασκευάστηκε το 1976, με δωρεές πιστών και εράνουσ και φέρει πολλές μικρές σύγχρονες φορητές εικόνες. Η αγιογράφηση των τοίχων είναι βυζαντινού ρυθμού σε αντίθεση με αυτή του τέμπλου , η οποία είναι ρυθμού αναγέννησης.

Εντός του Ι. Ναού σήμερα δεν υπάρχει λειψανοθήκη. Ίσως όμως να υπήρξε στο παρελθόν, διότι τα λείψανα του Αγίου Μηνά φυλάσσονται στο μοναστήρι του Αγίου Αθανασίου στη Σφηνίτσα της Μητροπόλεως Βεροίας και Ναούσης.

Τελευταία ανακαινίσθηκε και διαμορφώθηκε ο χώρος του υπογείου του Ναού , ο οποίος μετατράπηκε και σε ένα σύγχρονο πνευματικό κέντρο, το οποίο καλύπτει όλες τις δραστηριότητες της ενορίας.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ Υπαπαντής του Χριστού

Ο

Ιερός Ναός της Υπαπαντής του Χριστού κατασκευάστηκε το 1894 με δαπάνη του Δ. Δ. Λόγγου και είναι ανήκει στη Φιλόπτωχο Αδελφότητα Νάουσας.

Σύμφωνα με την παράδοση, η οποία πέρασε από τη μακαρίτισσα Λισαβούδα Γκόκλια στα παιδιά της και στον επίσκοπο της Υπαπαντής κ. Γιάννη Μπίλη, στα παλιά χρόνια, πριν χαλάσουν οι Τούρκοι τη Νιάουστα, προϋπήρχε ένα μικρό παρεκκλήσι με γύρω – γύρω κελιά, σαν μοναστήρι, το οποίο ήταν αφιερωμένο και αυτό στην Υπαπαντή του Χριστού. Όταν ήλθαν οι Τούρκοι το κατέλαβαν, εγκαταστάθηκαν στα κελιά και δεν επέτρεπαν τους Έλληνες να έρχονται για να προσκυνούν. Όμως τότε έγινε το θαύμα. Αρχισαν να εξαφανίζονται τα μικρά Τουρκόπουλα. Οι Τούρκοι υποψιάστηκαν τους Έλληνες και παραφύλαξαν για να τους συλλάβουν. Όμως ξαφνικά, μπροστά τους είδαν ένα από τα μικρά τους να σηκώνεται στον αέρα, σαν να το άρπαξε αόρατος αετός και να πετάει κατά την Αράπιτσα. Κατατρόμαξαν οι Τούρκοι και έφυγαν. Τότε οι Έλληνες έκτισαν την καινούργια εκκλησία σαν ένδειξη ευχαριστίας προς το Θεό.

Από την παλιά εκκλησία διατηρήθηκε μόνο η Αγία Τράπεζα, η οποία αποτελείται από τμήμα αρχαίου Ελληνικού ραβδωτού κίονα. Αυτό μαρτυρεί ότι στον ίδιο τόπο λατρεύονταν κάποιος θεός του Ολύμπου. Από τον ίδιο αρχαίο ναό ίσως προέρχονται και οι 2 μαρμάρινες βάσεις, που μοιάζουν με κιονόκρανα απροσδιορίστου ρυθμού, μάλλον ρωμαϊκής εποχής και 2 – 3 μαρμάρινοι αράβδωτοι σπόνδυλοι κίωνων. Πάνω σε έναν από αυτούς που βρίσκεται στον νάρθηκα τοποθετήθηκε πέτρινος χερόμυλος, που είναι ένα από τα παλιά διασωθέντα εργαλεία.

Ο Ναός έχει αρχιτεκτονική αρχαίων Μακεδονικών τάφων. Είναι μονόχωρος με θολωτή οροφή και χτισμένος με ντόπια πορόπετρα. Για να μπει στον κυρίως Ναό από τη Βόρεια είσοδο κατεβαίνεις 7 σκαλοπάτια και από τη Δεξιά 5, η οποία ανοίγει σπάνια. Ο Ναός διαθέτει μικρό γυναικωνίτη και ο Νότιος τοίχος εξωτερικά υποστηρίζεται από αντερείσματα.

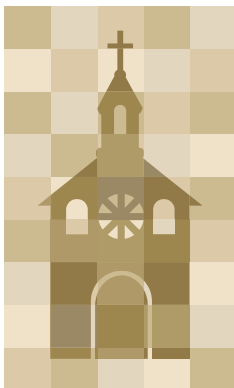

Ο Ναός διαθέτει αγιογράφιση μόνο στην κόγχη του Ιερού (με τη μορφή της Πλατυτέρας), ενώ στην κόγχη της πρόθεσης είναι ζωγραφισμένη η μορφή του Χριστού που προσεύχεται.

Το τέμπλο είναι απλό και λιτό. Εκτός της Ωραιάς Πύλης έχει μόνο μία πλάγια είσοδο, την αριστερή. Διαθέτει μικρές φορητές προσκυνηματικές εικόνες.

Οι τρεις εικόνες του τέμπλου και μια στον Βόρειο τοίχο είναι έργα του Μητάκου Χατζησταματίου. Οι εικόνες του Χριστού και της Παναγίας ζωγραφίστηκαν το 1890 και αυτές του Προδρόμου και του Ευαγγελισμού το 1891 στη Θεσσαλονίκη. Η εικόνα της Υπαπαντής είναι έργο του Ναουσαίου αγιογράφου Χριστόδουλου Ματθαίου (1885). Μία μικρότερη εικόνα έχει την υπογραφή του Δημητρίου Ε. *εκ Σαμαρίνης στις 20 Μαρτίου...* και μια άλλη καλυμμένη από φύλλο αργύρου έχει μόνο ημερομηνία διακόσμησης *1894 Απριλίου πρώτη ...* Αναφέρεται επίσης και άλλος αγιογράφος, ο Μ. Σ. Γενιτσιώτης. Πολλές εικόνες είναι προσφορές ευλαβών Ναουσαίων.

Η εκκλησία γιορτάζει στις 2 Φεβρουαρίου.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ο

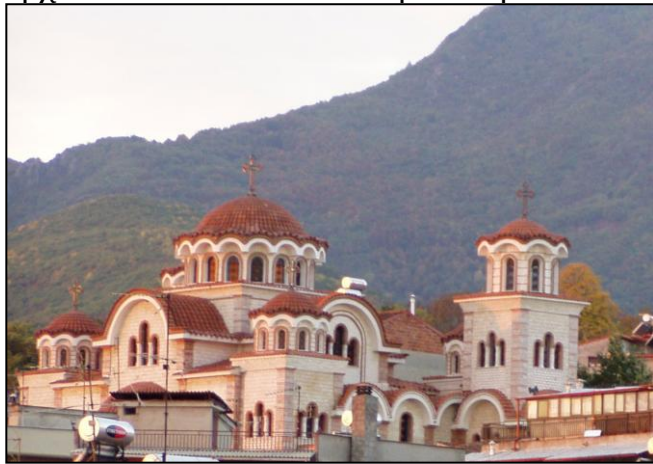
Ιερός Ναός του Αγίου Δημητρίου είναι νεόκτιστος και βρίσκεται στην περιοχή Τζαμί . Είναι αφιερωμένος στον Άγιο Δημήτριο τον Μυροβλύτη και γιορτάζει στις 26 Οκτωβρίου.

Στην ίδια θέση βρίσκονταν στη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης μικρός Ναός απ' όπου κηρύχτηκε ο αγώνας των Ναουσαίων κατά του Τούρκου κατακτητή. Ο ναός αυτός καταστράφηκε από τους Τούρκους στις 19 Φεβρουαρίου 1822 , τη χρονιά του ολοκαυτώματος της Νάουσας. Η λαμπρή ιστορία του ναού ώθησε τους ευλαβείς Ναουσαίους να ξανακτίσουν στην ίδια θέση αργότερα μικρό Ναΐσκο. Το 1996 ο μικρός ναός γκρεμίστηκε και στη θέση του ανοικοδομήθηκε νέος λαμπρός ναός με αρκετά μεγάλη έκταση πάνω σε σχέδια του αρχιτέκτονα κ. Παύλου Κυριακίδη. Κόστισε περίπου

150.000.000 δρχ. και τα έξοδα καλύφθηκαν από δωρεές πιστών.

Μέχρι σήμερα δεν έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή και δεν άρχισε ακόμη η αγιογράφηση του Ναού . Επίσης ακόμη δεν κατασκευάστηκε το τέμπλο . Όμως μέσα στο ναό βρίσκονται δύο σπουδαίες εικόνες του Αγίου Δημητρίου από τις οποίες η μία είναι αγιογραφημένη τον 18ο αιώνα . Επίσης οι εικόνες του Αγ. Ιωάννη του Θεολόγου (17ου αιώνα) και του Αγίου Βασιλείου (18ου αιώνα) έχουν μεταφερθεί εδώ από τη Μικρά Ασία.

Ο παλαιός Ναός του Αγίου Δημητρίου ήταν Μητροπολιτικός Ναός της Νάουσας και στην ενορία του στεγάζονταν οι οικογένειες των προσφύγων που ήρθαν το 1922 από την Μικρά Ασία.

Π. Παντελίδης, Γ. Αδαμίδης, Χ. Μπόλα, Α. Παπαδοπούλου

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Ιερός Ναός του Τιμίου Προδρόμου βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, απέναντι από το κτίριο του ΟΤΕ και δίπλα στο Λάμπειο Γυμνάσιο, κοντά στο Ναό του Αγίου Μηνά. Ονομάζεται και Μέσα Πρόδρομος, διότι αποτελεί μετόχι του μοναστηριού του Τιμίου Προδρόμου (Έξω Πρόδρομος). Γιορτάζει στις 29 Αυγούστου την εορτή Αποτομής της κεφαλής του Προδρόμου. Σύμφωνα με μια καινούργια επιγραφή που είναι ανηρητημένη στην είσοδο της εκκλησίας, ο Ναός ανήκει στην ενορία του Αγίου Μηνά και ανηγέρθη το 1715. Δεν γνωρίζουμε ακριβώς το έτος ανέγερσης του Ναού, όμως υπάρχουν πολλές φορητές εικόνες που χρονολογούνται πριν από το 1815. Σύμφωνα με ιστορικά στοιχεία το μετόχι της Μονής Προδρόμου ήταν το μόνο που διασώθηκε κατά την καταστροφή της Νάουσας το 1822, όπου μάλιστα κατέφυγαν τα γυναικόπαιδα της πόλης για να προστατευτούν από τους Τούρκους. Μέχρι το 1950 το μετόχι μαζί με το μοναστήρι ανήκουν στη δικαιοδοσία της Μητρόπολης Εδέσσης. Μάλιστα αναφέρεται ότι το 1878 οι Ναουσαίοι με τη βία καταλαμβάνουν το μετόχι με την υποστήριξη του Μητροπολίτη Βεροίας Προκόπιου. Σήμερα ο Ναός λειτουργεί σαν παρεκκλήσι του Αγίου Μηνά και κατά την περίοδο 1947 – 1972, από την καταστροφή του Αγίου Μηνά μέχρι την ανοικοδόμησή του, λειτουργούσε ως κανονικός Ιερός Ναός.

Το κτίριο έχει διαστάσεις 12.5 X 18 μ. και εμβαδόν μαζί με κάποιες προσθήκες περίπου 250 τ.μ. Ο νάρθηκας είναι σε σχήμα Γ και έχει πλάτος 4 μ. Είναι τρίκλιτη Βασιλική με κεραμοσκεπή στέγη δίρριχτη, η οποία απολήγει σε αποτμήσεις στα Ανατολικά και τα Δυτικά. Ο ναός διαθέτει ημιυπαίθριο Νάρθηκα στη Δυτική και τη Νότια πλευρά και στα Ανατολικά προεξέχει η κόγχη του Ιερού. Οι περιμετρικοί τοίχοι είναι κατασκευασμένοι από πωρόλιθο και έχουν πάχος 1 μ. Τα ισόγεια μέρη του Ναού είναι σε τρία διαφορετικά επίπεδα. Διαθέτει γυναικωνίτη, ο οποίος επικοινωνεί με τον πρόναο με ξύλινη σκάλα.

Μέσα στο Ναό υπάρχουν αξιόλογα καλλιτεχνικά στοιχεία: Στο νότιο τοίχο έχουμε μια σύνθεση σε μουσαμά, φερμένη από τα Ιεροσόλυμα το 1853 με την επιγραφή «*ΧΓλιγόριος Ιωάννου, Προσκυνητής του Παναγίου και ζωοδόχου Τάφου*». Το τέμπλο είναι ξύλινο και δεν διατηρείται σε καλή κατάσταση. Οι φορητές εικόνες (μικρές και μεγάλες) που υπάρχουν πάνω σ' αυτό προέρχονται από διάφορους ζωγράφους με διαφορετικές τεχνοτροπίες. Στο ψηλότερο σημείο του βρίσκεται αναπαράσταση της Σταύρωσης που αποτελείται από ξυλόγλυπτο Σταυρό με τον Εσταυρωμένο και τέσσερις αγγέλους και δίπλα του υπάρχουν δυο εικόνες της Παναγίας και του Ευαγγελιστή Ιωάννη. Πάνω στην Ιερή Τράπεζα υπάρχει εντυπωσιακό ξυλόγλυπτο κιβώριο. Η μοναδική τοιχογραφία που υπάρχει στο ναό βρίσκεται στην κόγχη της Προσκομιδής με παράσταση της Αποκαθήλωσης. Πολλές φορητές εικόνες ανήκουν στον 19^ο αιώνα. Ξεχωρίζουν οι μεγάλες Δεσποτικές εικόνες του τέμπλου. Στην αριστερή πλάγια είσοδο του Ναού η εικόνα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ φέρει την υπογραφή του Χατζηνώτα (1906), ενώ στη δεξιά πλάγια είσοδο η εικόνα του Χριστού «Καλός Ποιμήν» είναι έργο του Χριστόδουλου Ματθαίου (1925)

(Πολλά στοιχεία προέρχονται από δημοσίευση του Αρχιτέκτονα κ. Α. Οικονόμου στο περιοδικό ΝΙΑΟΥΣΤΑ)

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΟΣΙΟΥ ΘΕΟΦΑΝΗ

T

ο εκκλησάκι του Οσίου Θεοφάνη είναι κτισμένο δίπλα από το 3ο Δημοτικό σχολείο (Γαλλάκια), στην περιοχή Αλώνια. Είναι αφιερωμένο στον πολιούχο της Νάουσας τον Όσιο Θεοφάνη και γιορτάζει στις 19 Αυγούστου.

Κτίστηκε το 1965 – 66, με χρήματα που συγκεντρώθηκαν από έρανο και λαχειοφόρους αγορές. Το κόστος του ήταν περίπου 35.000 δραχμές. Κτίστηκε από εμπειροτέχνες οικοδόμους σε διάστημα 3 μηνών. Μάλιστα υπήρχαν και ορισμένες αντιδράσεις κατοίκων της περιοχής. Δεν έγιναν εγκαίνια του Ναού, ούτε ανακαίνισή του.

Ο Ναός είναι απλή καμαροσκέπαστη βασιλική με εμβαδόν περίπου 50 τ.μ. Διαθέτει απλό πλινθόκτιστο τέμπλο με ελάχιστες απλές φορητές εικόνες. Μπροστά από τις κολώνες ξεχωρίζει η κρύπτη του Οσίου Θεοφάνη.

Σύμφωνα με την παράδοση ο Όσιος Θεοφάνης έκτισε με τα χέρια του το εξωκλήσι των Αγίων Ταξιάρχων, που βρίσκεται στους πρόποδες του Βερμίου.

Εδώ και αρκετά χρόνια καταβάλλεται εκ μέρους του Μητροπολίτη Βεροίας και Ναούσης κ. Παντελεήμονα μια προσπάθεια για την ανέγερση μεγάλου προσκυνηματικού Ναού προς τιμή του Πολιούχου της Νάουσας Οσίου Θεοφάνη σε κεντρικό σημείο της πόλης. Όμως ακόμη η προσπάθεια αυτή δεν ευοδώθηκε λόγω πολλών αντιδράσεων και της μη εξεύρεσης οικοπέδου.

Η Αγία Κάρα του Οσίου φυλάσσεται στον Ιερό Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγίας), όπου κάθε χρόνο στη γιορτή του Οσίου γίνεται λαμπρή πανήγυρής με αρχιερατική δοξολογία και περιφορά της εικόνας στην πόλη.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

T

ο εκκλησιάκι της Αγίας Τριάδας βρίσκεται κοντά στο Ναό της Ευαγγελιστρίας, δίπλα από το ποτάμι της Αράπιτσας και του ομώνυμου μικρού πάρκου. Γιορτάζει την ημέρα της Πεντηκοστής.

Ο Ναός έχει εμβαδόν περίπου 50 τ.μ. και περιβάλλεται από μικρό αυλόγυρο με αρκετά δένδρα, όπου είναι κτισμένο και το απλό τσιμεντένιο καμπαναριό.

Στο εσωτερικό του Ναού συναντούμε ένα πολύ όμορφο λευκό τέμπλο με εντοιχισμένες φορητές εικόνες. Η στέγη του είναι κεραμοσκεπέαστη, η οροφή είναι ξύλινη και δεν υπάρχουν τοιχογραφίες ή παλιές αξιόλογες εικόνες.

Το εκκλησιάκι ξεχωρίζει για την καθαριότητά του και την περιποίησή του από τους γείτονες.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

T

ο εκκλησάκι του Αγίου Θεολόγου βρίσκεται πάνω στον ομώνυμο λόφο και είναι αφιερωμένο στον Άγιο Ιωάννη τον Θεολόγο. Γιορτάζει στις 8 Μαΐου .

Κτίστηκε το 1822 – 30 με απόφαση, φροντίδα και μέριμνα πιστών Ναουσαίων. Στην ίδια θέση προϋπήρχε Ναός. Δεν είναι γνωστός ο αρχιτέκτονας . Τα χρήματα που χρειάστηκαν για την κατασκευή του ήταν δωρεές και προσφορές Ναουσαίων. Στην αρχή ήταν παρεκκλήσι του Ναού της Μεταμορφώσεως.

Μετά τα εγκαίνιά του, έγιναν ορισμένες προσθήκες και παρεμβάσεις, κυρίως στη σκεπή του Ναού. Καταλαμβάνει έκταση πε-

ρίπου 200τμ και περιβάλλεται από κήπο και άλσος με πεύκα βελανιδιές και γαύρους. Στο προαύλιο βρίσκονται βοηθητικά κτίσματα.

Ο ρυθμός του Ναού είναι τρικόλιτη βασιλική χωρίς τρούλο. Το κεντρικό τμήμα είναι υπερυψωμένο και στηρίζεται σε 2 διαμήκεις δοκούς, οι οποίοι με τη σειρά τους ακουμπούν σε τέσσερις κολώνες .

Δεν υπάρχουν βυζαντινές αγιογραφίες, έχουμε όμως κάποιες πολύ σημαντικές εικόνες , όπως του Αγίου Ιωάννη και η Πλατυτέρα φιλοτεχνημένες από τον Ναουσαίο αγιογράφο Χρ. Ματθαίο και Α. Χασιούρα. Το τέμπλο είναι ξυλόγλυπτο με μικρές φορητές εικόνες.

Τα τελευταία χρόνια ορισμένοι Ναουσαίοι , κυρίως ο κ. Χ. Ηλιάδης ασχολούνται οικειοθελώς με την περιποίηση του Ναού και του κήπου του. Στο χώρο αυτό και στο πανέμορφο διπλανό δασάκι εκδράμουν συχνά οι φυσιολάτρες Ναουσαίοι για να απολαύουν την ομορφιά του τοπίου και τη δροσιά της φύσης.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ο

Ι. Ν. του Αγίου Νικολάου βρίσκεται στις παρυφές της πόλης, μέσα στο ομώνυμο Δημοτικό άλσος και κοντά στις πηγές του ιστορικού ποταμού Αράπιτσα. Είναι αφιερωμένος στον Άγιο Νικόλαο και γιορτάζει στις 6 Δεκεμβρίου. Ανήκει στον Ι. Ν. του Αγίου Μηνά.

Ο Ναός κτίστηκε το 1912 πάνω στα ερείπια παλαιότερου, ο οποίος το 1791 καταστράφηκε από τις ορδές του Αλή Πασά. Στην κτητορική επιγραφή, η οποία βρίσκεται στο υπέρθυρο μνημονεύεται το όνομα του Χρήστου Καρυδά, ο οποίος πρωτοστάτησε στην ανέγερση του Ναού, που κτίστηκε με προσφορές των ευσεβών Ναουσαίων.

Η ανέγερση του Ναού συνδέεται με ένα θρύλο. Σύμφωνα μ' αυτόν ένας Τούρκος αγάς που είχε τη σύζυγό του άρρωστη είδε σε όραμα τον Άγιο Νικόλαο να φορεί αρχιερατικά άμφια και να του λέει: «Θα σου κάνω καλά τη γυναίκα σου, αν επιτρέψεις και φροντίσεις να γίνει ο Ναός του Αγίου Νικολάου».

Πιστεύεται ότι το κτίσιμο του Ναού δεν διήρκεσε πάνω από δύο χρόνια. Δεν γνωρίζουμε ποιος ήταν ο αρχιτέκτονας, όμως μάλλον κτίστηκε από ντόπιους εμπειροτέχνες μαστόρους με υποδείξεις ανθρώπων της εκκλησίας.

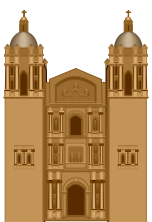
Ο Ναός του Αγ. Νικολάου είναι μικρός σε μέγεθος, βασιλικού ρυθμού ξυλόστεγος ελλειψοειδής. Πριν από την καταστροφή πρέπει να διέθετε κελιά.

Αγιογραφήθηκε το 1956 από τον Τάκη Χασιούρα. Πάνω και γύρω από το υπέρθυρο υπάρχουν σκηνές του βίου του Αγ. Νικολάου. Στον κυρίως Ναό, δεξιά, έχουμε τους Άγιους Απόστολους, τον Απ. Παύλο και τον Απ. Πέτρο.

Στη στέγη υπάρχουν υπέρθυρα με κεντρική αγιογραφία, η οποία κυκλικά κοσμείται με άστρα, κλήματα

και σταυρούς. Η αγιογράφηση ανακαινίσθηκε το 1982.

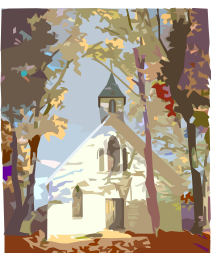

Το τέμπλο του Ναού είναι ξυλόγλυπτο, από ξύλο φλαμουριάς, μεγάλης αντοχής και φέρει ορισμένες σημαντικές εικόνες, οι οποίες αγιογραφήθηκαν από τον Χριστ. Ματθαίο. Δεν διαθέτει βυζαντινές αγιογραφίες, παρά μερικές φορητές εικόνες με βυζαντινή τεχνοτροπία.

Ο Ναός έχει στη Δυτική πλευρά του νάρθηκα ο οποίος στηρίζεται σε 4 κυκλικούς κίονες, οι οποίοι μαρτυρούν την καλλιτεχνική ευαισθησία του δημιουργού τους. Οι κίονες καταλήγουν σχηματίζοντας κόγχη.

Ο Ναός του Αγίου Νικολάου υπήρξε καταφύγιο για τους κνηγμένους χριστιανούς κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Σήμερα κοσμεί το όμορφο Δημοτικό άλσος και τον επισκέπτονται κάθε χρόνο χιλιάδες ντόπιοι καθώς και ξένοι τουρίστες.

***Γεωργία Μπάτσαλα, Δέσποινα Κουτσοφλιάνου,
Εβίτα Πατρώνα, Όλγα Διαμαντίδου.***

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Ο

Ιερός Ναός της Αγίας Παρασκευής είναι ένα μικρό όμορφο παρεκκλήσι στις παρυφές της πόλης, στην ομώνυμη περιοχή.

Ανήκει στο Ναό της Παναγίας και γιορτάζει στις 26 Ιουλίου, οπότε εκατοντάδες πιστοί προσέρχονται για να προσκυνήσουν τη θαυματουργή εικόνα.

Είναι κατασκευασμένο από ντόπια πέτρα. Όμως τα τελευταία χρόνια προστέθηκε νάρθηκας για να καλύψει τις λειτουργικές ανάγκες, ο οποίος σ' ένα βαθμό αλλοίωσε την αρχιτεκτονική του Ναού.

Στο εσωτερικό της εκκλησίας δεν υπάρχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στοιχεία, παρά ένα απλό τέμπλο και μερικές φορητές εικόνες.

Η αυλή της εκκλησίας έχει διαμορφωθεί σε πάρκο με δένδρα, παγκάκια και παιδική χαρά.

**ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ
(Παναγιούλα)**

T

ο μικρό εκκλησάκι της Παναγιούλας βρίσκεται έξω από την πόλη, ένα χιλιόμετρο ανατολικά της Νάουσας και 150 μέτρα από τον διακοινοτικό δρόμο Νάουσας – Κοπανού. Ήταν άλλοτε το καθολικό της Ιεράς Γυναικείας Μονής της Ζωοδόχου Πηγής και πανηγυρίζει την ομώνυμη γιορτή. Κάθε Παρασκευή τελείται σ' αυτή θεία λειτουργία.

Πότε και από ποιους κατασκευάστηκε, πριν από την καταστροφή της Νάουσας, αλλά και παλαιότερα είναι άγνωστο. Ο Ναός σύμφωνα με τον Στουγιαννάκη ανακαινίστηκε το 1864 επί Αρχιερατείας Μητροπολίτου Βέροιας και Ναούσης κ. Σωφρονίου. Είναι η πρώτη αναστηλωτική προσπάθεια για την επαναλειτουργία του Ναού. 31 χρόνια αργότερα, το 1895, γίνονται και πάλι εργασίες ανακαίνισης, από τους επίτροπους Δ. Αρνή και Κ. Κακαλέ, σύμφω-

να με επιγραφή που υπάρχει στο Ναό. Αυτή τη χρονιά μάλλον κατασκευάστηκαν και οι αντιρηδωτοί τοίχοι αντιστήριξης στη Νότια τοιχοποιία του Ναού. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Νέου κανονισμού της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας Ναούσης, όπως εγκρίθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 1912, ο Ναός της Ζωοδόχου Πηγής αποτελεί ενοριακό Μοναστήρι της Ορθόδοξης κοινότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 60 του ίδιου κανονισμού συνεισέφερε οικονομικά στη λειτουργία των σχολείων της πόλης.

Η εκκλησία είχε αυτοτέλεια, διοικούνταν από ξεχωριστό επίτροπο, ο οποίος εκλέγονταν από την εκλογική αντιπροσωπεία. Είναι άγνωστο πότε χάνει την αυτοτέλειά της και προσαρτάται στο Ναό του Αγίου Γεωργίου.

Το κτίσμα είναι του 19ου αιώνα, ανήκει στο ρυθμό της τρικλιτης κεραμοσκεπούς βασιλικής. Είναι ένα λιτό εκκλησιαστικό μνημείο με αρκετές ατυχούς αισθητικής επεμβάσεις. Έχει ορθογωνική κάτοψη 21.20 X 11.40 μ. και αποτελείται από δύο χώρους: α) ο κυρίως ναός διαστάσεων 16.20 X 9.95 μ. που στο δυτικό του τμήμα περιλαμβάνει το χώρο εισόδου στο Ναό και το χώρο για

πρόσβαση στο γυναικωνίτη και β) το Ιερό Βήμα διαστάσεων 3.07 X 9.95μ. χωρίς τις κόγχες του Ιερού.

Η οροφή του Ναού αποτελεί σημαντικό καλλιτεχνικό δημιούργημα, όπου αναδεικνύεται η ευσέβεια καθώς και η οικονομική δυνατότητα των πιστών.

Το τέμπλο του Ναού είναι απλό και εντυπωσιακό σε ύψος. Είναι βαμμένο με λαδομπογιά χρώματος λαδί σε σχήμα ξύλου. Οι φορητές εικόνες δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερα καλλιτεχνικά χαρακτηριστικά.

Η Παναγιοπούλα είναι ο δεύτερος ναός μετά τον Άγιο Γεώργιο που φέρει αγιογραφίες σε όλες σχεδόν τις επιφάνειες του. Είναι άγνωστος ο χρόνος της πρώτης Αγιογράφησης όπως και ο δημιουργός. Το 1993 ανανεώθηκε η αγιογράφηση από τον Ναουσαίο Αγιογράφο κ. Χασιούρα.

Ο Ναός δεν διαθέτει νάρθηκα. Εκτός από την όμορφη δυτική είσοδο, η οποία προορίζονταν για τις γυναίκες διαθέτει ακόμη μια είσοδο στη βόρεια πλευρά του προορισμένη για τους άντρες. Έχει επιχρισθεί εξωτερικά.

Η εκκλησία φαίνεται ότι προϋπήρχε του ολοκαυτώματος της Νάουσας (1822), οπότε και καταστράφηκε. Δεν διαθέτουμε στοιχεία για την παλαιότερη μορφή του. Δέχτηκε πολλές επιθέσεις από τους Τούρκους, υπήρξε ορμητήριο επιθέσεων τους και τελικά υπέστη από αυτούς ανεπανόρθωτες καταστροφές.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ Ι.Μ. ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Η

Ιερά Μονή του Τιμίου Προδρόμου είναι αφιερωμένη στον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο και γιορτάζει στις 29 Αυγούστου (αποτομή της κεφαλής του προδρόμου). Βρίσκεται 4 χλμ. Βορειότερα της πόλης της Νάουσας και πάνω στον ασφαλτοστρωμένο οδικό άξονα Νάουσας – Γιαννακοχωρίου – Ροδοχωρίου.

Κάποια παλαιότερη μαρτυρία τοποθετεί την ίδρυση του μοναστηριού το 1785. Όμως είναι σίγουρο ότι προϋπήρξε. Μετά την πυρπόλησή του από τους Τούρκους το 1822, ανοικοδομήθηκε για να ξαναϋποστεί μεγάλες καταστροφές από νέα πυρκαγιά το 1842. Με συνδρομές των κατοίκων της Έδεσσας και των γειτονικών χωριών το μοναστήρι ανοικοδομείται και πάλι το 1844. Στην κτητορική επιγραφή αναφέρεται : *Ο πάνσεπτος ούτος Ναός του Τιμίου Προδρόμου ανοικοδομήθη ως πυρποληθείς το 1844 σωτήριοι έτος αρχιερατεύοντος της επαρχίας Βοδενών του αιιδίμου Κύρου Μελετίου και ηγεμονεύοντος της σεβάσμιας ταύτης μονής Ανθίμου.*

Την περίοδο του Μακεδονικού αγώνα χάρη στην οικονομική δυναμικότητα και την οχυρή τοποθεσία της, επέδειξε αυξημένη εθνική δραστηριότητα, ως τόπος συναντήσεων μακεδονομάχων οπλαρχηγών και ως αποθήκη όπλων και εφοδίων όλης της περιοχής, από Νάουσα μέχρι Έδεσσα. Οι Βούλ-

γαροι εξαρχικοί επιδιώκουν να την καταστρέψουν . Στις 14 Ιουνίου του 1905 σώζεται ως εκ θαύματος , γιατί αν και πυρπολήθηκε , η φωτιά δεν προχώρησε στο εσωτερικό της. Στις 26 Ιουλίου Βούλγαροι καίνε το Μοναστήρι και σφάζουν τους μοναχούς. Οι Έλληνες το ανοικοδομούν σύντομα. Το Μάιο 1906 οι Βούλγαροι πάλι πυρπολούν με δόλιο τρόπο όλο το μοναστηριακό συγκρότημα πλην του καθολικού , το οποίο πάλι σώζεται ως εκ θαύματος . Στη διάρκεια του Μακεδονικού αγώνα ήταν προπύργιο του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας. Το 1912 – 13 λειτουργεί ως «ενοριακή μονή».

Το μοναστήρι χρησιμοποιήθηκε ως καταφύγιο και ορμητήριο κατά το διάστημα της Γερμανικής κατοχής. Γι' αυτό οι κατοχικές δυνάμεις σε εκκαθαριστικές επιχειρήσεις το καταστρέφουν το 1942 – 43 για μια ακόμη φορά. Το 1956 - 57 ασφαλτοστρώνεται ο δρόμος απ' τη Νάουσα με συνδρομή του κ. Αναστασίου Μαρκοβίτη. Από την 29 Σεπτεμβρίου 1995 εγκαταβιώνει στη μονή γυναικεία αδελφότητα.

Σήμερα στη μονή δεν υπάρχουν άγια λείψανα. Όμως υπήρχαν στο παρελθόν και μεταφέρθηκαν για λόγους ασφαλείας στην Έδεσσα στα χρόνια της Γερμανικής κατοχής.

Το κτίσιμο του Ναού έγινε σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση αφορά την κατασκευή του κυρίως Ναού, ενώ η δεύτερη του νάρθηκα – γυναικωνίτη . Το πότε ακριβώς έγινε η κάθε μία από αυτές είναι άγνωστο, αφού ο Ναός καταστράφηκε πολλές φορές.

Ο ρυθμός του Ναού είναι τρίκλιτη θολωτή κεραμοσκεπής Βασιλική με χαρακτηριστικό γνώρισμα τους τρεις τρούλους που βρίσκονται στο μεσαίο κλίτος. Το καθολικό της Μονής ξεχωρίζει για τη μοναδικότητά του (μοναδικό δείγμα στο Ν. Ημαθίας). Η μορφή, ο τρόπος διάρθρωσης των δομικών μελών, οι 3 τρούλοι και ο διακριτικός διάκοσμος στο εσωτερικό του Ναού συνθέτουν σπάνιο δείγμα

μοναστηριακής αρχιτεκτονικής, ξεχωριστό της Ναοδομίας και της χριστιανικής τέχνης για τη συγκεκριμένη εποχή.

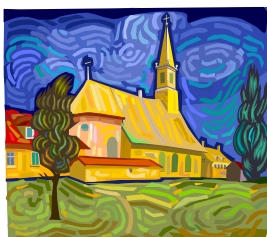
Ο Ναός είναι ορθογωνικής κάτοψης διαστάσεων 18,08 X 9,70 μ.

Στην κύρια ζώνη του τέμπλου βρίσκονται 8 εικόνες μεγάλων διαστάσεων , ίδιας τεχνοτροπίας με το έτος 1844. Αγιογράφοι αναφέρονται πολλοί , όπως Γιώργι ζωγράφου Βοδενότις , Γεώργιος Βογιατζής , πιθανόν μοναχοί αγιογράφοι Δημήτριος & Δανιήλ. Γενικά οι εικόνες δεν παρουσιάζουν αξιόλογα καλλιτεχνικά στοιχεία, απλά καταγράφονται ως εικόνες εποχής. Το τέμπλο είναι απλό και απέριττο , ανήκει δε στον τύπο με την τριμερή καθ' ύψος διαίρεσης.

Νεότερες επεμβάσεις στη δεκαετία του 1980 αφορούσαν την αντικατάσταση της σχιστοπλακοστεγούς στέγης με αντίστοιχη κεραμοσκεπή με κεραμίδια ρωμαϊκού τύπου .

Μέχρι πρόσφατα παρουσίαζε προβλήματα μέτριας επικινδυνότητας στατικής κυρίως μορφής. Τελευταία ξεκίνησε προσπάθεια αναστήλωσης, αποκατάστασης του Μνημείου. Σήμερα έχουν ολοκληρωθεί όλες οι εργασίες για την αποκατάσταση του φέροντα οργανισμού. Επίσης έγιναν στο εσωτερικό του Ναού πολλές επεμβάσεις (επιχρίσματα, νέο μαρμάρινο δάπεδο, εξώπορτα, τέμπλο κ.λ.π.).

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

T

ο Εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία (Αϊ Λιας) είναι κτισμένο πάνω σ' ένα λόφο στα Βορειοδυτικά της πόλης και σε υψόμετρο 350 μ. Είναι αφιερωμένο στον προφήτη Ηλία και γιορτάζει στις 20 Ιουλίου, οπότε προσέρχονται εκατοντάδες πιστοί για να τιμήσουν τον Άγιο καθώς και να απολαύσουν τη δροσιά και την ωραία θέα στον περίβολο του Ναού με τα πολλά δένδρα και τα καθιστικά. Ανήκει στο Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

Κτίστηκε το 1936 με εισφορές των πιστών σε θέση που προϋπήρχε παλαιότερος μικρός ναός. Καταλαμβάνει έκταση περίπου 180 τ.μ. και δεν έχει συγκεκριμένο ρυθμό. Το τέμπλο του είναι απλό ξύλινο με μικρές φορητές εικόνες. Ίσως κάποιες από τις εικόνες να φιλοτεχνήθηκαν από το Ναουσαίο αγιογράφο Χασιούρα.

Οι τοίχοι του είναι πέτρινοι με πάχος 80 εκ. και τα παράθυρα του προστατευμένα με κάγκελα. Διαθέτει νάρθηκα, που προστέθηκε αργότερα.

Στον περίβολο του Ναού κατασκευάστηκε οίκημα, που λειτουργεί ως Επιτροπείο. Επίσης έχουν κατασκευαστεί καθιστικά, ψησταριές, κιόσκι, υπόστεγο, βρύση, μεγάλος τσιμεντένιος Σταυρός και καμπαναριό και άλλες παρεμβάσεις, οι οποίες δεν δένουν απόλυτα με την αισθητική του εξωκκλησιού.

**Γεωργία Δασκαλάκη, Κατερίνα Γιατζή,
Μαρία Ιατρού, Έλλη Καραϊσάρογλου,
Σταυρούλα Κύρου.**

Άλλες μικρές Εκκλησίες και ξωκκλήσια της Νάουσας

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ

Είναι μικρός Ναός κτισμένος στις όχθες της Αράπιτσας, δίπλα από τον χώρο Θυσίας. Ιδρύθηκε το 1974 και είναι αφιερωμένος στους Άγιους Πάντες, οπότε γιορτάζει και στην ομώνυμη γιορτή. Ανήκει στο παλιό ημερολόγιο.

Κτίστηκε με δωρεές των πιστών, πάνω σε σχέδια του Θανάση Φωτιάδη και εγκαινιάστηκε το 1977. Έχει ρυθμό Βασιλικής με τρούλο και καταλαμβάνει έκταση περίπου 100 τ.μ. Η αγιογράφηση του στοίχισε περίπου 1.500.000, έγινε κυρίως από τον Μανώλη Παρασκευά και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Διαθέτει γύψινο τέμπλο βαμμένο σε χρυσαφί χρώμα. Έξω από τον Ναό υπάρχει αγίασμα.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑ

Το εξωκκλήσι του Αγίου Παντελεήμονα βρίσκεται στην περιοχή Μουσταφά, δίπλα από την ομώνυμη πηγή.

Είναι μικρό απλό εκκλησάκι χωρίς τίποτε το ιδιαίτερο στο εσωτερικό του. Δεν διαθέτει τέμπλο, παρά μερικές απλές φορητές εικόνες και την εικόνα του Αγίου. Στην εξωτερική του πλευρά, δίπλα από την είσοδο υπάρχει τοιχογραφία του λαϊκού Ναουσαίου Ζωγράφου Σκούπερ με τη μορφή του Αγίου.

Επίσης στο προαύλιο του Ναού έχει κατασκευαστεί κτίσμα και υπόστεγο με καθιστικά που καλύπτουν κυρίως τις ανάγκες κατά την ημέρα εορτασμού του Αγίου, στις 27 Ιουλίου, οπότε πλήθος Ναουσαίων επισκέπτονται στο εκκλησάκι.

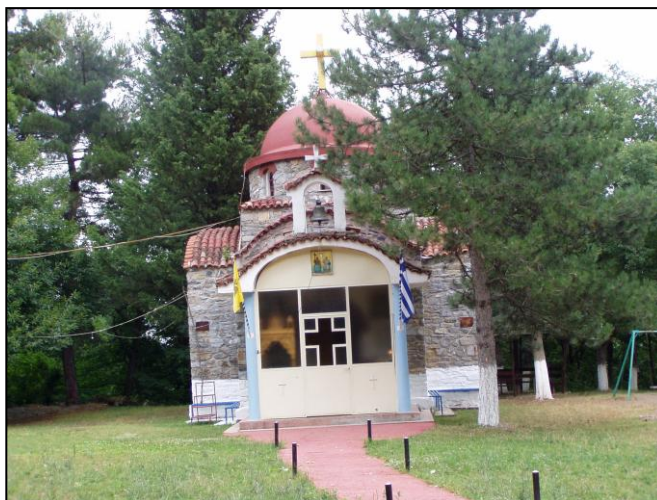

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Είναι το μικρό εκκλησάκι του Νεκροταφείου της Νάουσας και καλύπτει τις ανάγκες του. Ανήκει στο Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και γιορτάζει στις 18 Ιανουαρίου.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

Το εξωκλήσι της Αγίας Τριάδας βρίσκεται στο χώρο των μαθητικών κατασκηνώσεων, στους πρόποδες του Βερμίου και σε υψόμετρο 600 μ. Γιορτάζει την Πεντηκοστή, οπότε το επισκέπτεται πλήθος Ναουσαίων.

Κτίστηκε το 1961 με δωρεές των πιστών, του ΥΠΕΠΘ, του Χρ. Λαναρά και των σχολείων της πόλης. Είναι ένα όμορφο πέτρινο εκκλησάκι με τσιμεντένιο τρούλο. Δεν διαθέτει τοιχογραφίες. Το ξύλινο τέμπλο του έχει φορητές εικόνες του αγιογράφου Π. Ρέγγου.

Γύρω από το εκκλησάκι υπάρχουν πολλά δένδρα, καθιστικά και ψησταριές, όπου τακτικά οι Ναουσαίοι εκδράμουν με τις οικογένειές τους για να περάσουν ευχάριστα στο καταπράσινο δροσερό περιβάλλον.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ (ΑΓΙΑ ΣΩΤΗΡΑΣ)

Το ξωκλήσι του Αγία Σωτήρα βρίσκεται έξω από την πόλη στο δρόμο για το Σέλι, σε υψόμετρο 600μ.

Είναι πέτρινος ναός σε ρυθμό τρίκλιτης βασιλικής χωρίς τρούλο. Λειτουργήσε παλιά σαν ανδρικό μοναστήρι που καταστράφηκε επανειλημμένα από τους Τούρκους. Ξανακτίστηκε το 1906 και πρόσφατα ανακαινίστηκε. Στο εσωτερικό του διαθέτει δύο τοιχογραφίες του Σκούπερ

(1990) δίπλα από την είσοδο. Οι εικόνες του τέμπλου και του Παντοκράτορος είναι του Χρ. Ματθαίου (1890). Επίσης υπάρχουν αιογραφίες του Τ. Χασιούρα και άλλων παλαιών άγνωστων αιογράφων.

Στον περίβολο του Ναού υπάρχουν πολλά δένδρα (καστανιές, βελανιδιές, καρυδιές κ.λ.π. , βρύση και πολλά καθιστικά με ψησταριές. Αποτελεί πολύ αγαπητό χώρο για τις καλοκαιρινές εκδρομές των Ναουσαίων.

ΑΛΛΑ ΞΩΚΚΛΗΣΙΑ

Αρκετά μακριά από την πόλη της Νάουσας, στους πρόποδες του Βερμίου υπάρχουν πολλά σημαντικά παλιά ιστορικά ξωκκλήσια, όπως το Μοναστήρι των Ταξιαρχών, το οποίο σύμφωνα με την παράδοση

κτίσθηκε από τον Πολιούχο της Νάουσας Άγιο Θεοφάνη, ο Προφήτης Ηλίας, η Υπαπαντή, το Μοναστήρι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος. Επίσης ση-

μαντικά είναι τα ξωκκλήσια του Κάτω Αγία Νικόλα στον Κοπανό και του Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα στο Ροδοχώρι.

Οι Ναουσαίοι αγαπούν τα ξωκκλήσια τους, τα περιποιούνται και τα επισκέπτονται τακτικά, όχι μόνο στις γιορτές τους, αλλά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο. Αποτελούν ιδανικούς τόπους για εκδρομές και ξεκούραση.

Συνέντευξη με τον Μητροπολίτη
Βεροίας – Ναουσης και Καμπανίας
κ. Παντελεήμονα

T

ο φθινόπωρο του 1999 μια Ομάδα μαθητών της Ο.Π.Ε. με επικεφαλής τον υπεύθυνο καθηγητή κ. Ν. Κύρου επισκέφθηκαν τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Βεροίας – Ναούσης και Καμπανίας και του πήραν την παρακάτω συνέντευξη, η οποία δημοσιεύτηκε στο 34ο φύλλο της εφημερίδας του 3ου Γυμνασίου ΠΑΛΜΟΙ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ:

- Πώς χαρακτηρίζετε την άποψη του Αρχιεπισκόπου κ. Χριστόδουλου «Ας έρχεται η νεολαία στην εκκλησία κι ας φοράει σκουλαρίκια, παρά να μην έρχεται καθόλου»;

- Η πρόταση αυτή του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου είναι μέσα στα πλαίσια του λόγου του Θεού. Όταν ο ίδιος ο Κύριος, ο Χριστός μας, λέει ότι αυτόν που έρχεται κοντά μου, τον δέχομαι, η Εκκλησία δεν έχει λόγο να μην τον δεχτεί. Οποιαδήποτε και αν είναι η αμφίεση μας, αφού προσευχόμεθα αυτό δείχνει τη διάθεση μας να μπούμε στην εκκλησία, να έχουμε σχέσεις με την Εκκλησία. Και δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά, παρά να μας δεχτεί όποια κι αν είναι η αμφίεσή μας, οποιαδήποτε εξωτερική εμφάνιση κι αν έχουμε. Αυτό που μετράει είναι ο εσωτερικός άνθρωπος όχι ο εξωτερικός. Γιατί πολλές φορές μας ξεγελά η εξωτερική εμφάνιση, που μπορεί να είναι μοντέρνα, άσχετη με αυτό που θέλει η Εκκλησία και αγνοούμε τον εσωτερικό άνθρωπο. Εμάς μας ενδιαφέρει ο έσω άνθρωπος. Κι αν φτιάξουμε τον έσω άνθρωπο, τότε εύκολα γίνεται και ο έξω. Επομένως πρωτεύοντα ρόλο έχει η ψυχή του ανθρώπου. Εκεί αποβλέπουμε και όχι στα ενδύματα του και τα στολίδια που φοράει.

- Πιστεύετε ότι η Εκκλησία με την οικονομική ευχέρεια που έχει πρέπει να συμμετάσχει πιο ενεργά στα προβλήματα της κοινωνίας;

- Η Εκκλησία σαν σύνολο έχει μια άλφα περιουσία, η οποία δεν είναι αξιοποιημένη, όπως θα έπρεπε, και η σκέψη όλων μας είναι ότι, εάν πραγματικά αξιοποιηθεί αυτή η περιουσία, θα μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στην Εκκλησία να συμμετάσχει περισσότερο, πιο ενεργά, στα προβλήματα του ανθρώπου, τα καθημερινά προβλήματα και αυτά που είναι έκτακτα, όπως ο σεισμός, αλλά και σ' αυτά που καθημερινά συναντούμε μέσα στη ζωή των ανθρώπων κι έχει χρέος, υποχρέωση, να συμμετέχει.

- Έχετε υπόψη σας κάποιο πρόγραμμα, για να έρθει η νεολαία πιο κοντά στην εκκλησία;

- Πρόγραμμα... Βέβαια αυτά ποικίλουν καθημερινά. Εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι ο λόγος του Θεού που μπορούμε να τον δίνουμε με διαφορετικό τρόπο, χωρίς να τον αλλοιώνουμε. Αλλά τώρα να σας έλεγα έναν συγκεκριμένο τρόπο, δε νομίζω ότι θα μπορούσα να το κάνω αυτό το πράγμα. Εκείνα που πρέπει να κάνουμε είναι να είναι η Εκκλησία πάντοτε ανοιχτή σε όλους και ιδιαίτερα στους νέους, να τους δέχεται με όλες τις δικές τους επιφυλάξεις που έχουν απέναντι στην Εκκλησία.

- Υπάρχει κανένα πρόγραμμα ή μελέτη από τις εκκλησίες για τα σχολεία τις Κυριακές ή άλλες μέρες της εβδομάδας; Έχω ακούσει ότι παλιά γινόταν τέτοια προγράμματα;

- Αυτό είναι αλήθεια. Στα δικά μας χρόνια, που ήμασταν μαθητές είτε στο Δημοτικό, είτε στο Γυμνάσιο, πράγματι υπήρχε εκ-

κλησιασμός, ο οποίος γινότανε στα σχολεία ή πηγαίναμε στις εκκλησίες με τις τάξεις μας. Σήμερα, βέβαια, έχουν αλλάξει τα συστήματα, άλλαξαν και οι νόμοι ακόμη. Επομένως, είναι κάτι που δεν εξαρτάται από εμάς, αλλά εξαρτάται από το αρμόδιο Υπουργείο και από τη θέληση, θα έλεγα πολλές φορές, των διευθυντών των σχολείων. Υπάρχουν σχολεία τα οποία επιδιώκουν οι διευθυντές να γίνεται ο εκκλησιασμός έστω ανά 15νθήμερο ή έστω μια φορά το μήνα. Δυστυχώς τώρα τελευταία όλα τα φροντιστήρια γίνονται Κυριακές και μ' αυτόν τον τρόπο αποκλείουν τα παιδιά να εκκλησιάζονται όταν το πρωί είναι υποχρεωμένα να πάνε στ' αγγλικά, να πάνε σε κάποια φροντιστήρια, τα οποία θα τον βοηθήσουν, αλλά τον εμποδίζουν να έχει προσέγγιση στην Εκκλησία.

- Θα χτιστεί εκκλησία του Αγίου Θεοφάνους, του Πολιούχου της Νάουσας, στη Νάουσα;

- Αυτή είναι μια επιθυμία όχι μόνο της διοικήσεως της εκκλησίας, της Μητροπόλεως δηλαδή, αλλά είναι και επιθυμία του λαού, είναι δηλαδή κάτι το οποίο λείπει από τη Νάουσα. Τιμούμε, αγαπούμε και ιδιαίτερα ο λαός της Νάουσας αγαπά πάρα πολύ και τιμά τον Άγιο Θεοφάνη, πλην όμως για λόγους που ακόμα δεν μπόρεσε να ξεπεράσει, δεν διευκολύνθηκε να δώσει ένα χώρο για να τον στεγάσει. Θα έλεγα παραμένει φιλοξενούμενος στο σπίτι της Παναγίας. Καλά είναι και εκεί, αλλά καλύτερα θα ήταν να είχε το δικό του ναό, το δικό του σπίτι κι εμείς θα το χαιρόμασταν και διαφορετικά θα τον τιμούσαμε. Όταν θα πηγαίναμε στο δικό του ναό, θα δείχναμε πρώτα απ' όλα το σεβασμό και την αγάπη την οποία έχουμε και την ευγνωμοσύνη, γιατί είναι ο προστάτης μας. Και είναι αυτός στον οποίο οφείλουμε κάποια πράγματα.

- Η παλαιά Μητρόπολη, μετά την αποκατάσταση των ζημιών που προκάλεσαν οι Τούρκοι, θα λειτουργήσει ως Μητρόπολη της Βέροιας ή ως μνημείο;

- Εννοείτε τον παλαιό Μητροπολιτικό Ναό της Βέροιας; Θα λειτουργήσει κανονικά όχι σαν μνημείο, αλλά ως λατρευτικός χώρος. Δεν μπορεί ένας ναός, ο οποίος για πολλούς αιώνες ήταν ένας χώρος λατρείας, σήμερα επειδή δεν είναι κατάλληλος λόγω προβλημάτων που είχε να παραμείνει έτσι. Όχι, ο ναός θα επανέλθει πάλι στη λατρεία και θα είναι ένας προσκυνηματικός ναός. Όταν λέμε προσκυνηματικός ναός, δεν θα έχει ενορία, πλην όμως όλος ο κόσμος, όλη η Βέροια θα μπορεί να εκκλησιάζεται σ' αυτό το ναό. Όπως λέμε και για τον Άγιο Θεοφάνη θα γίνει προσκυνηματικός ναός και δε θα λειτουργεί μόνο μια φορά το χρόνο, στη γιορτή του Αγίου. Είναι ένας ναός που ανήκει σε όλους τους πολίτες. Βλέπετε ο Άγιος Μηνάς έχει την ενορία του, έχει τους ενορίτες του, το ίδιο και η Παναγία, η Μητρόπολη κ.λ.π. Ο Άγιος Θεοφάνης θα είναι ένας ναός που θα ανήκει σε όλους, άρα θα είναι προσκυνηματικός.

- Πώς βλέπετε τη σχέση των νέων με την Εκκλησία;

- Τα παιδιά έχουν ένα πιο όμορφο κόσμο από τους μεγάλους, έχουν και μια μεγαλύτερη ευαισθησία και μπορούν να ξεχωρίζουν ότι είναι πράγματι η μητέρα τους και έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στην Εκκλησία. Γι αυτό και η Εκκλησία τα περιβάλλει με στοργή και με αγάπη. Βέβαια σε κάποια καμπύλη της ζωής τους ίσως απομακρύνονται, αλλά αυτό δεν λέει τίποτε. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι έρχονται στιγμές που επιστρέφουν, ίσως καμιά φορά ταλαιπωρημένα, τσακισμένα από τα διάφορα προβλήματα, αλλά

πάντοτε είναι τα παιδιά της Εκκλησίας, η οποία δείχνει ιδιαίτερη φροντίδα και αγάπη.

- Με ποιο τρόπο μπορεί να συνυπάρξει η Ορθόδοξη Εκκλησία με την Καθολική και πού οφείλεται η διαφορά των δύο Εκκλησιών;

- Με την Καθολική Εκκλησία έχουμε σημαντικές δογματικές διαφορές. Εάν αυτές οι διαφορές δεν ξεπεραστούν, δεν μπορούμε να έχουμε κοινωνία. Όταν λέμε κοινωνία, είναι ότι μπορούμε να λειτουργήσουμε και να κοινωνούμε από το ίδιο ποτήριο. Διαφορετικά για μας θεωρείται μια σχισματική Εκκλησία. Προσπαθούμε να καλλιεργούμε σχέσεις αγάπης, αλλά δεν παύει να υπάρχει αυτή η μεγάλη διαφορά μεταξύ Ορθόδοξης και Καθολικής Εκκλησίας. Εμείς πιστεύουμε ακράδαντα ότι κατέχουμε την αλήθεια, ότι είμεθα η μία Ορθόδοξη Αγία Καθολική και Αποστολική Εκκλησία. Το «Καθολική» δεν έχει σχέση με το «Καθολική» που λένε αυτοί ότι είναι «Καθολική Εκκλησία».

- Πώς μπορούμε να εξηγήσουμε τις διάφορες πράξεις των κληρικών που δεν έχουν την κατεύθυνση που δείχνει η Εκκλησία;

- Και οι κληρικοί είναι άνθρωποι που φέρουν μέσα τους και τις αδυναμίες, φέρουν και τον παλιό άνθρωπο, που αν δεν αγωνιστούν όπως πρέπει στην Εκκλησία θα τους περιμένουν πάντα. Οι ίδιοι δεν θα έχουν αποβάλλει τον άνθρωπο, τις αμαρτίες, γι αυτό και πολλές φορές αντί να δείχνουν τον καλό άνθρωπο, δηλαδή να δείχνουν τον άνθρωπο που θέλει ο Θεός και που πρέπει να είναι, φανερώνουν τον άνθρωπο με τα ελαττώματα και τις αδυναμίες. Κανένας δεν είναι τέλειος. Αλλά προσπαθούμε αυτές τις ατέλειες μας να τις διορθώσουμε μέσα στην εκκλησία. Να διορθώσουμε αυτούς που φέρονται πιο αδύναμα ακόμα και από τους λαϊκούς ανθρώπους και πολλές φορές σκανδαλίζουν. Εκδηλώνονται οι αδυναμίες που ο κάθε λαϊκός δεν θέλει να τις βλέπει ούτε σαν απλή εικόνα.

- Πώς πήρατε μια τέτοια μεγάλη απόφαση να γίνετε ιερωμένος και να προχωρήσετε στα μεγαλύτερα αξιώματα της εκκλησίας;

- Την απόφαση την πήρα όταν ήμουν μικρός. Βέβαια σ' αυτό με βοήθησε η οικογένεια μου. Έχω και έναν άλλο αδελφό ο οποίος είναι κι αυτός κληρικός. Βέβαια από μικρός κατάλαβα ότι με έλκει η ιεροσύνη, με έλκει το ράσο, μου αρέσει η διακονία, να διακονώ τον άνθρωπο και το Θεό. Και πράγματι, είναι μια πολύ δύσκολη και μεγάλη απόφαση. Δεν μετανόησα γι αυτήν και θα έλεγα ότι και σήμερα αν ξαναγεννιόμουν, πάλι κληρικός θα γινόμουν. Έχοντας ακόμη μεγαλύτερη συναίσθηση και της ευθύνης που έχω και της σοβαρότητας του λειτουργήματος. Γιατί το να είναι κανείς κληρικός δεν είναι επάγγελμα. Είναι ένα λειτούργημα πολύ – πολύ δύσκολο και σοβαρό. Εγώ πήρα την απόφαση μου, αλλά πιστεύω πάνω απ' όλα ότι με βοήθησε ο Θεός. Είδε τη δική μου έφεση και την αγάπη να δώσω τον εαυτό μου εξ ολοκλήρου στο Θεό και στη διακονία του ανθρώπου και η χάρη η Δική του με έφτασε ως αυτό το βαθμό της ιεροσύνης. Έχουμε τρεις βαθμούς: είναι ο βαθμός του Διακόνου, του Ιερέα και του Επισκόπου. Αν δεν έφταναν σ' αυτή τη θέση, δε θα με πείραζε, γιατί δεν ήταν ο στόχος μου να φτάσω σ'

αυτή τη βαθμίδα. Ο στόχος μου ήταν να διακονώ πιστά το Θεό και τους ανθρώπους.

- Πόσο αυστηρή είναι η Εκκλησία απέναντι στους Ιερωμένους που παρεκτρέπονται από τα καθήκοντά τους;

- Η Εκκλησία όπως είπα και προηγουμένως, είναι η μάνα εκείνη που γεμάτη αγάπη και στοργή προς όλους και προς τους μικρούς και προς τους μεγάλους και προς τους αξιωματούχους μέσα στην Εκκλησία, έχει τους κανόνες της και τους νόμους που τους λέμε στην Εκκλησία. Η Εκκλησία έχει τα μέτρα της και τις αποφάσεις της που λαμβάνει, όταν κάποιος καταπατά τους κανόνες. Τώρα δεν λείπει μέσα από την απόφαση της και η στοργή που πρέπει να έχει και πολλές φορές πρυτανεύει η επιείκεια.

- Πιστεύετε ότι έχουν χαλαρώσει τα ήθη συγκριτικά με τις προηγούμενες εποχές ή οι Έλληνες είναι το ίδιο ηθικοί;

- Οι μεγαλύτεροι από εμένα, αυτοί δηλαδή που έζησαν στα παλαιότερα χρόνια, παρουσιάζουν μια άνηση, αλλά πιστεύω ότι ο Έλληνας διατηρεί αυτή την ηθικότητα του και όσο αφορά τις σχέσεις του με το Θεό. Βλέπετε πιστεύει, άσχετα αν δεν το δείχνει. Έρχονται όμως στιγμές που παρουσιάζει την αγάπη, αυτή την ηθικότητα, την ευσέβεια.

- Πιστεύετε πως πρέπει να γίνουν κι άλλες πολυτελείς εκκλησίες ή να χτίσουν σχολεία και άλλα ιδρύματα, δεν είναι αρκετές αυτές που έχουμε;

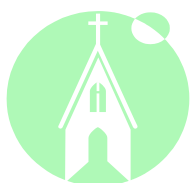
- Έχουμε περίπτωση που οι εκκλησίες είναι αρκετές. Εγώ θα έλεγα ότι για τη Νάουσα οι εκκλησίες αρκούν, ότι δεν χρειαζόμαστε άλλες. Προηγουμένως μίλησα για τον Άγιο Θεοφάνη που είπα ότι δεν πιστεύω ότι πρέπει να γίνει ως ενορία, όμως σαν προσκύνημα που πρέπει να αποδώσουμε την οφειλόμενη τιμή στον Άγιο Θεοφάνη μια και δεν υπάρχει ναός προς τιμή του. Αλλά υπάρχουν περιοχές οι οποίες πραγματικά στερούνται Εκκλησίες. Στη Βέροια υπάρχουν περιοχές που δεν υπάρχουν καθόλου Ναοί. Η Εκκλησία πρέπει να φροντίσει να χτίσει μια εκκλησία εκεί που χρειάζεται. Ο Ναός γίνεται για να λύσει τα προβλήματα ανάγκες των πιστών.

- Ποια πιστεύετε πως πρέπει να είναι η καταλληλότερη ενδυμασία των νέων στην εκκλησία;

- Οπωσδήποτε όταν πηγαίνουμε στην εκκλησία, στον οίκο του Θεού, προϋπόθεση είναι να είμαστε σεμνοπρεπώς ντυμένοι. Τώρα το σεμνοπρεπώς καθένας το αντιλαμβάνεται διαφορετικά. Να μην προκαλούμε και να μην σκανδαλίζουμε τους άλλους. Αυτό δείχνει ακριβώς και το σεβασμό που έχουμε και την συναίσθηση ότι είμαστε στο Ναό του Θεού.

- Ποιο είναι το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας στις ασθενέστερες τάξεις και πώς σκέφτεστε να το βελτιώσετε;

- Το έργο της Εκκλησίας μπορώ να πω ότι είναι απέναντι στους πάσχοντες, απέναντι στις ασθενέστερες τάξεις αρκετά μεγάλο, αλλά αυτό δεν αρκεί. Καθημερινά αντιμετωπίζουμε και ανακαλύπτουμε ότι υπάρχουν περισσότερες ανάγκες. Ανάγκη ακόμη και για ένα πιάτο φαγητού. Ανάγκη περίθαλψης, ανάγκη ακόμη και διαφορετικής πρόνοιας και πολλά άλλα που καθημερινώς η Εκκλησία μεθοδεύει πώς θα μπορέσει να υλοποιήσει. Παράδειγμα στη Βέροια έχει ήδη αρχίσει εδώ κι ένα χρόνο περίπου να λειτουργεί συσσίτιο. Υπάρχουν άνθρωποι που δεν έχουν αυτό που καθημερινά

μπορεί να περισσεύει σε άλλους. Αυτό το στερούνται. Κι εμείς διαπιστώνουμε ότι έρχονται 60 οικογένειες και ευχαρίστως δέχονται αυτή την προσφορά της Εκκλησίας. Υπάρχουν κι άλλα προβλήματα, υπάρχουν μάνες οι οποίες θα 'θελαν πολύ να δουλέψουν, αλλά δεν έχουν που ν' αφήσουν τα παιδιά τους. Δηλαδή χρειάζονται σταθμοί κατάλληλοι για να δεχτούν αυτά τα παιδιά. Μέσα στο πρόβλημα της Εκκλησίας είναι κι αυτό το είδος, του σταθμού. Να τους δημιουργήσει για να εξυπηρετήσει κι αυτού του είδους τις ανάγκες. Επίσης καθημερινώς βρίσκουμε εργασίες σε ανθρώπους, περνούνε καθημερινώς νέοι που έχουν παντός είδους προβλήματα. Είτε σπουδών, θέλουν να σπουδάσουν και δεν έχουν τα μέσα και γι αυτό η Εκκλησία προσπαθεί να το θεραπεύσει μέσα στα μέτρα και τις δυνατότητές της. Έχουμε υπηρεσία νοσοκομείου που προσπαθεί να καλύψει τις ανάγκες και αυτών ακόμα που νοσηλεύονται εκεί που όταν θα βγούνε δε θα έχουν λεφτά, για να καλύψουν τις πρώτες ανάγκες. Έχουμε υπηρεσία φυλακισμένων, η οποία πηγαίνει στις φυλακές και προσπαθεί να λύσει κάποια προβλήματα, όχι όλα. Επειδή κάποιοι είναι μέσα γιατί χρωστάνε κάποια λίγα χρήματα ή περισσότερα. Προσπαθεί να καλύψει και πολλές άλλες τέτοιες ανάγκες, των αδελφών μας, των ασθενών, με την έννοια την οικονομική.

- Πώς κρίνετε την επίσκεψη του Πάπα στην Ελλάδα;

- Ο Πάπας είναι αρχηγός ενός κράτους, όπως είναι το Βατικανό και είναι αρχηγός μιας Εκκλησίας, όπως η Λατινική Εκκλησία. Αυτός σαν αρχηγός αυτής της Εκκλησίας, που εμείς τη θεωρούμε αιρετική, δεν μας συγκινεί ιδιαίτερα, αλλά εάν θέλει να επισκεφτεί τη χώρα μας, όπως την επισκέπτονται όλοι οι τουρίστες, δεν μπορούμε να του το απαγορέψουμε. Αλλά να τον υποδεχτούμε σαν αρχηγό της Εκκλησίας δεν το επιθυμούμε και βλέπουμε ότι όχι μόνο εμείς σαν διοίκηση, αλλά και ο κόσμος αντιδρά. Δεν τον θέλει, διότι ίσως μας θυμάται πολλές ενέργειες του Πάπα, οι οποίες είναι αντίθετες με την ορθοδοξία. Τι να πούμε για την επέμβαση στη Σερβία, το Κόσοβο και σε άλλες περιοχές, που όλα έρχονται σε αντίθεση με το δικό μας ορθόδοξο φρόνημα. Γι αυτό και αντιδρούμε και δεν θέλουμε να 'ρθει.

Συμμετοχή στην Ομάδα ΠΕ

την Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Σχ. έτους 1999 – 2000 συμμετείχαν οι μαθητές:

A/a	Όνοματεπώνυμο	Τμήμα
1	Βρούσιας Γεώργιος	A1
2	Γιατζί Κατερίνα	A1
3	Δασκαλάκη Γεωργία	A1
4	Ζαρκάδας Παναγιώτης	A1
5	Ιατρού Μαρία	A1
6	Καραϊσάρογλου Έλλη	A1
7	Κατσάρης Δημήτριος	A1
8	Τυριντζής Δημήτριος	A2
9	Κύρου Σταυρούλα	A3
10	Τομπουλίδης Λίνος	A3
11	Αγγελίδης Ιωάννης	A4
12	Αστέρης Μεγασθένης	A4
13	Λουκάς Θρασύβουλος	A4
14	Μπόλα Χρυσάνθη	A4
15	Παπαδοπούλου Ευγενία	A4
16	Τασιώνας Γιώργος	A4
17	Αραμπατζής Κώστας	B1
18	Μορένα Μαριάνθη	B1
19	Χαλκιάς Βασίλης	B2
20	Γιάγκα Μαρία	B3
21	Δαγκαλάκου Βεατρίκη	B4
22	Διαμαντίδου Όλγα	B4
23	Κούντης Θωμάς	B4
24	Μεγαλογιάννη Θεοδώρα	B4
25	Πατρώνα Νικολέτα	B4
26	Ρακιτζή Μαρία	B4
27	Σαμόγλου Ολυμπία	B4
28	Τίκος Λάζαρος	B4
29	Κουτσοφλιάνου Δέσποινα	Γ1
30	Μπάτσαλα Γεωργία	Γ1
31	Παντελίδης Παντελής	Γ2
32	Πολύζης Αντώνης	Γ2
33	Τσαρνούχας Δημήτριος	Γ2
34	Ψωμάς Βασίλης	Γ2
35	Κούντης Δημητρης	Γ3
36	Νακοπούλου Άννα	Γ3

Υπεύθυνοι καθηγητές: Νίκος Κύρου, Ολυμπία Τσίτση

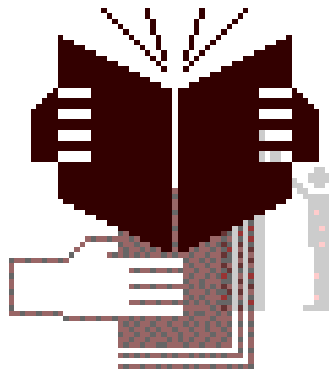

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Περιοδικό ΝΙΑΟΥΣΤΑ (άρθρα των Αλέξανδρου Οικονόμου, Παύλου Κυριακίδη κ.λ.π.).
2. Εφημερίδα ΦΩΝΗ ΝΑΟΥΣΗΣ
3. Εφημερίδα ΝΕΟΙ ΚΑΙΡΟΙ
4. Εφημερίδα ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΝΕΑ
5. Εργασία ΤΑ ΕΞΩΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΣ της Περιβαλλοντικής Ομάδας του 2^{ου} Γυμνασίου Νάουσας . 1993.
6. Εργασία ΒΕΡΜΙΟ ΤΟ ΒΟΥΝΟ ΜΑΣ της Ομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του 3^{ου} Γυμνασίου Νάουσας (1993).
7. Συνεντεύξεις με ιερείς και επιτρόπους των Ναών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Πρόλογος του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Βε- ροίας και Ναούσης κ. Παντελεήμονα.	3
Η Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του 3 ^{ου} Γυμνασίου Νάουσας	5
Πρόγραμμα Π.Ε. σχ. έτους 1999 – 2000: «Οι Εκ- κλησιές της Νάουσας»	8
Οι Εκκλησιές της Νάουσας	13
Ι. Ν. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος	15
Ι. Ν. Αγίου Γεωργίου	17
Ι. Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου	20
Ι. Ν. Ευαγγελισμού της Θεοτόκου	22
Ι. Ν. Αγίου Μηνά	25
Ι. Ν. Υπαπαντής του Χριστού	27
Ι. Ν. Αγίου Δημητρίου	30
Ι. Ν. Τιμίου Προδρόμου	32
Ι. Ν. Οσίου Θεοφάνη	34
Ι. Ν. Αγίας Τριάδας	36
Ι. Ν. Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου	38
Ι. Ν. Αγίου Νικολάου	40
Ι. Ν. Αγίας Παρασκευής	43
Ι. Ν. Ζωοδόχου Πηγής (Παναγιοπούλα)	45
Ι.Ν. Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου	48
Ι. Ν. Προφήτη Ηλία	51
Άλλες Μικρές Εκκλησίες και Εξωκκλήσια της Νά- ουσας.	53
Συνέντευξη με τον Μητροπολίτη Βεροίας και Ναούσης κ. Παντελεήμονα	57
Συμμετοχή στην Ομάδα Π.Ε.	63
Βιβλιογραφία	65
Περιεχόμενα	67